
Nádas Péter

PÁRHUZAMOS TÖRTÉNETEK (II)

Mindenki a maga sötétjében

Az egész szöveg egy nagy kaka, úgy, ahogy van, mondta a férfi, aki anyaszült meztele-nül állt nyitott kabinja ajtajában.

Percek óta szórakozottan törülközött.

Hol a nyakát törölgette, hol a fülét, miközben a fejét forgatta a szavak ritmusára, hol meg a combja közé nyúlt be a vastag törülközővel.

Teljesen érdektelen, mi közöd hozzá, ugyan mit foglalkozol vele, hangzott a másik férfi ingerült válasza.

Kit érdekel ma már egy ilyen szöveg, tette hozzá halkán a harmadik férfi.

Látom, persze, hogyne látnám, de nem lehet nem észrevenni, hogy mivel foglala-toskodnak, folytatta az előbbi, aki talán a legnyugtalanabb volt hármuk közül. Szerin-tem igenis érdemes szemügyre venni az elvtársakat.

Előbb gyöngéden és gyorsan törölgette a heréit, majd burjánzó fekete fanszörzetét dörzsölgette, talán egy kicsit túl erősen, s amikor itt is végzett, megint csak visszatért a vállához, a nyakához, holott valójában ott sem volt már mit megtörölni.

Jaj, André, édesem, húzta a magáét valami különös ingerülettől vezérelve a másik, egy hatalmas, kék szemű, teljesen ősz ember, akit nem annyira a komolykodó előadás idegesített, mint inkább a mellébeszélés természetete. Ez senkit nem érdekel, higgyed el nekem, hogy senkit. Téged sem.

Ezek szerint nálam is jobban tudod, hogy engem mi érdekel, szólt vissza a kabinból a mezítelen férfi, akinek viszont olyan vékony volt a sötét teste, mint egy penge.

Hosszan tartó csönd támadt közöttük.

Csodálkozni fogsz, de megesik, hogy tényleg jobban tudom, brummogta jóindulat-tal az ősz hajjú.

Valamelyest idegenes kiejtéssel beszélt, miként a törülköző ember, de míg annak angolos volt az akcentusa, és idegesen hebegett, mint egy kislány, ennek németes, s telt, erős, megbízhatóan férfias az orgánuma. Hivatalos iratai szerint egy patinás tübingi család nevét viselte, a bárói cím nélkül, ám nemcsak azért, mert Tübingiában immár szintén eltörölték a címetek és rangokat, hanem házasságon kívül született, s így a le-szármarzási jog szerint sem használhatta. Rövidre nyírt haja a korához képest tényleg meglepően ősz volt, szeme viszont szinte bántóan kék, s barátjának nyitott kabinjával szemben, bolyhos, világoskék fürdőköpenyében burkolódzva, nagy fehér frottírtörül-közőjét a nyaka köré tekerve, egész testében elnyúlva hevert a széles padon, nedves fejét pedig egy harmadik férfi szórtelen combjának döntötte.

Olyan volt, mint egy nagy vadállat, valami lusta macskaféle, s olykor nem tudta meg-állni csípős megjegyzések nélkül. Cinikusnak tartották a csípős megjegyzései miatt, s talán az is volt. Vagy ezt a férfiasnak talált pózt választotta állandó védelemre.

A bensőséges mozdulat, amivel a fejét a harmadik férfi meztelen combján nyugtat-ta, szemmel láthatóan többet jelentett, mint esetleges fizikai érintkezést.

A harmadik férfi, combján korán megöszült barátja fejével, a fehérre mázolt pad legvégén ült, szinte a karfához szorulva, s részvétlen ábrázattal bámult ki a medencére néző ablakon, amihez egész felsőtestével kényelmetlenül félre kellett fordulnia. Ő nem viselt fürdőköpenyt, és fázott kicsit, ami bőre felszínén is látszott. Talán föl kellett volna állnia, de akkor el kellett volna szakítania magát ettől a kis testi érintkezéstől.

Itt, a Lukácsban szeptember közepén beemelték a nagy üveglakokat az emeletet hordozó pillérek közé, valamikor május végén pedig kivették. A két úszómedencét a nyitott udvarokban úgy ölelték körül több emelet magasan a fából ácsolt kabinsorok, miként kolostorudvarokat a kerengők. Nyáron mintha méhek kolostorát nézné és halaná az ember, a fürdővendégek fürtekben zibongtak a napfényes emeleti kaptárak körül. Mikor aztán hűvösebbek lettek az éjszakák, az emeleti kabinokhoz vezető lépcsőket lezárták; télen hó ült a kerengő korlátain. De most sem volt a látvány kevésbé lenyűgöző. A Szent Lukács forrásaiból különböző hőmérsékletű gyógyvíz bugyog fel, a legmelegebb közel hatvanöt fokos, a leghidegebb átlagosan tizenhét fokos, s ezeket a fürdőmesterek úgy keverik el, hogy az úgynevezett férfigmedencébe ne ömöljön huszonegy fokosnál melegebb víz. Aki nem úszni akar, pancsikolhat a női medence melegebb vizében. Ám abban a pillanatban, amikor a levegő hőmérséklete odakinn alacsonyabbra száll, a nyitott medencék párologni, gőzölni, szabályosan füstölni kezdenek, és borús téli napokon oly sűrű köd ereszkedik a zárt udvarokra, hogy az úszók nem győznek bocsánatot kérni egymástól az örökös ütközésekért.

Most is erősen párologott, a szélrohamok minduntalan megemelték, magukkal ragadták a gőz kicsiny felhőit és pihéit, vagy egyszerűen lefújták a párat a víz színéről, lemeztelenítették a felszínét, mely egyszerre lett az esőtől hólyagos, és fodrozódott a széltől. Miközben így tombolt a vihar a medence fölött, az udvar szemközti homlokzatán egykedvűen haladt körbe a nagy villanyóra hosszú mutatója. Ám csak addig lehetett látni, hogy miként méri a másodperceket, amíg egy szélroham végig nem csapta domború üvegén a zápor újabb nyalábjait; akkor egy időre elhomályosult.

Fél tízre járt.

Ezt a harmadik férfit nem nagyon érdekelte sem a pontos idő, sem a tavaszi vihar remek látványa, s még kevésbé, hogy barátai miről diskurálnak. Nem udvariaskodott velük, nem tett úgy, mintha érdekelné. Másokkal szemben inkább közömbös vagy legalábbis erősen tartózkodó ember volt, most az egyszer mégis tünetően megorrolt rájuk. Kényelmetlen elfordulásának talán ez volt az egyik magyarázata. Előző este, amikor a Fészekben vacsoráztak, félrevonták, és elég meggyőzően elújságolták neki, hogy közvetlenül nyitás után itt lesz a Viola a férjével, egészen biztosan, hatra legyen a Lukácsban. Elaludt, rohant. Addig kell elcsípnie, magyarázták, míg vízbe nem megy, vagy akkor, tanácsolták, amikor az öreg férj hosszabb időre eltűnik a zuhanyozóban.

Időben érkezett.

Mindebben nem az volt az érdekes, hogy a barátai beugratták, hiszen nem először tették, s értette, miért teszik, de ezennel nem tudta nekik megbocsátani. Valami, amiről nem tudta volna megmondani, hogy mi, sok lett. Egyszerűen át akarták őt csábítani a Sportuszodából. Legyen velük, ne egyedül legyen, s főleg ne azzal a buta libával legyen, akivel egy ideje együtt él. Viola azonban nem jött hatra, később sem, csupán az idős fogorvos jelent meg, Viola nem volt sehol, amitől nemhogy kedvetlen lett, hanem megkönnyebbült. És így adta át magát a reménytelenségnek, mely olykor tárt karokkal várt rá. Abban mindhárman megegyeztek, hogy Viola kicsit hangos, de tündéri nő. A barátai esküdöztek, hogy tényleg megígérte, nem hazudnak, higgye el, de

hát ilyen kiszámíthatatlan. Ő pedig utálta ezt a helyet, ahol reggelente a budapesti *crème de la crème* találkozott. Nem hitte el. Megvetette őket, amiért ők is egy ilyen komolytalan uszodát választanak, ahol az ember hat tempóval a medence végére ér, és komolyan úgy gondolta, hogy Viola lenne az utolsó esélye. Könnyebb lesz nélküle. Egy szellemes, temperamentumos nő, akinek ráadásul felettébb mutatós a külleme, s akivel rokonságban áll ugyan, de szerencsére nem vér szerint. Akár így, akár úgy, sok esélye nem volt nála. Hogyan hihetta volna el nekik, hogy Viola megígérte. A fiatal nő határozottan elutasította, sőt nyilvánosság előtt még ki is figurázta őt. Ebből értette meg, hogy Viola már kislány korában miért nevetgélt annyit a háta mögött a húgával. Valami miatt folyamatosan kinevették. Ami jelenthette volna az ellenkezőjét is annak, amit jelentett. Tudta, hogy nem jelent mást, és ez fájt. De az esélyről mégsem tudott lemondani, és ezért aztán könnyen lépre ment.

Az uszoda fűtött, földszinti üvegfolysóján alig is lézengett néhány vendég ilyen ítéletidőben. Ezek hárman a bal oldali kabinsor legvégén, a telefonfülke mellett beszélgettek, abban a tágas sarokban, ahol valamilyen ok miatt erősen megült az uszoda nem föltétlenül kellemes illata. Az Andrénak nevezett, de eredetileg András nevű férfi, akinek Rott volt a vezetékneve, s ezért sokan zsidónak gondolták, reggelente a legutolsó kabinban vetkezett és öltözött.

Aki a Lukácsban valamit adott magára, annak volt kabinja, amihez viszont megfelelő társadalmi helyzettel és udvartartással kellett rendelkeznie. Ezek voltak a legkedvesebb barátai, bár mondhatta volna róluk, hogy a beosztottjai. Mindössze hat éve ismerték egymást, összetartozásuk mélységéhez és erejéhez azonban kétség nem férhetett. Rott András tolakvó meztelenkedése szintén hármójuk szoros és rejtélyes kapcsolatához tartozott. Nem mintha ne lettek volna egymás előtt titkaik, akár testi titkaik. Voltak. De mintha a másik kettőt Rottnak nemcsak a szónoklataival, hanem csupasz, pengeéles sötét teste látványával is meg kéne győznie vagy fogva kéne tartania. A testi titoknál van súlyosabb, s ez az igazság alaposan illetett hármuk kapcsolatára. Élettüknek azokkal a titkaival, amelyeket nem oszthattak meg senkivel, kedvezőbbnek tetszett a tüntető csupaszság mögé vonulniuk. Testük csupaszságával mutatták be egymásnak a feltétlen bizalmukat. André ezt annál is szívesebben megtette, mert harcos katolikus családból származott, s az ünnepélyes önmutogatás egyáltalán nem állt távol tőle. Meg elég gyakran alulmaradt velük szemben, s ezt a testi tökéletesség bemutatásával kellett kiegyenlíteni. Nem mintha a másik kettő a maga módján ne lett volna legalább ennyire tökéletes. Mintha minden pillanatban az önfeladás bizonyítékait kellett volna egymástól kicsikarniuk, habár e bizonyítékoknál mégis mindig súlyosabb maradt a közös és kölcsönös hallgatás.

Ezek ketten szabályosan szövetkeztek ellene, s mivel André érzelmes ember volt, hősiesen állt elébe, megküzdött velük, vagy élvezettel kiszolgáltatta nekik önmagát, holott ténylegesen ő volt a hatalmasabb s hármuk közül mindenképpen a legbefolyásosabb.

Végigpillantott a testén, a látvány most is elégedettséggel töltötte el, mintegy érdeemesnek érezte a testét, hogy megajándékozza őket a látványával. El is hallgatott egy időre. Majd elengedte heréit, a farkáról pedig egyetlen gyors mozdulattal visszahúzta az előbórt. Mentségére legyen mondva, hogy az embernek a csupasz makkját is meg kell rendesen törölnie, mert különben könnyen benyálkásodik, és kellemetlenül erős lesz az illata.

A férfiúi csupaszáságnak azonban nincs felsőbb foka.

A helyi szokások szerint ezen a kabinsoron nő nem járhatott. Ha valamelyik kabinsónőnek netán mégis át kellett mennie, mert halaszthatatlan dolga támadt odaát, akkor messziről kiáltozott, vigyázat, urak, jövök, uraim, nő jön, vigyázat, s hogy nagyobb nyomatékot adjon szavának, rázza a kulcsait, vagy csapkodta velük a csukott kabinok ajtaját, de még így is megkapta a magáét a férfiaktól, sorban, mindenkitől, ahogy a nyitott kabinok előtt elhaladt.

Egészen a húszas évek közepéig külön fürödtek a nők, külön a férfiak. S máig maradt annyi e szigorú hagyományból emlékeztetőnek, hogy nem mehettek át egymás folyosóira. Holott nem voltak tilalmi táblák. De még azok is érzékelték a láthatatlan határokat, akik sem a fürdő múltjáról, sem a helyi illemszabályok kíméletlenségéről nem tudtak semmit, vagy nem sokat. Aki gyanútlanul tévelygett a fürdő folyosóin a két udvar köré szervezett traktusok között, könnyen kellemetlen helyzetbe keveredhetett. Még azt hitte, hogy közös területen jár, mikor hirtelen meztelen és hiányosan öltözött nők társaságában találta magát, akik felettébb barátságosan és vidáman kiáltozták, hogy jöjjön, csak jöjjön, rögtön lecsavarják a fütyülőjét. Vagy hirtelen előtte állt egy teljesen pucér nő, aki se szó, se beszéd, hozzávágtá a nedves törülközőjét.

A női medencében, amelyet ma már nem annyira a nők, mint inkább a gyerekek és a betévedt pancserok használtak, szintén nem úszott most senki. Csupán az uszoda két szárnyát összekötő folyosóról, valahonnan a ruhatár környékéről lehetett hangosabb hangokat hallani. Rajtuk kívül alig volt fürdővendég ebben az átmeneti órában. A férfizuhanyozókban nem ömlött a víz a fehér vitorlavászon függönyök mögött, nem csapódott ki gőz, s odabenn nem ordítottak rogyant testű férfiak a forró víz alatt. Nem kiáltozott senki kabinos után a hosszú földszinti kabinsoron, s a kabinosok sem csevegtek fennhangon senkivel. Miként minden másnak, ennek is megvolt itt a maga rendje, órája és rítusa. Kora reggel jöttek a legfontosabb emberek, majd némi szünet következett, s jóval tíz után kezdtek szállingózni az aranyifjak, az úrinők, a nyugdíjasok, a mindenféle művészek és írók, a gyerekek, a családanyák, a könnyűvérű hölgyikék, akik semmi pénzért bele nem merítették volna orcájukat a vízbe, s ezért csak lebegtek fürdősapkáikban a víz színén, s amikor késő délután ezek is elmentek, megint jöttek, zárásig maradtak a diákok, az ügyvédek, a főorvosok és a régi vágású idősebb főhivatalnokok.

Az életmentésért felelős kabinos most tétlenül üldögélt a fülkéjében, s csak nagy ritkán állt föl, hogy a padon terpeszkedő két férfi feje fölött kötelességszerűen kinézzen az üres medencére. A másik kabinos unottan törölgette távolabb a folyosó erősen bordázott sárga kövezetét; a kora reggeli roham, habár ma nem volt oly erős, mint más napon, mindig sok nyomot hagyott. Az erősen kancsalító fürdőmester pedig éppen intett a valószínűtlenül kövér és teljesen bájtalan jegykezelő nőnek, aki sok hamis ékszerével és tornyos frizurájával úgy trónolt és fénylett a bejárat melletti huzatos helyen, mint valami törzsi királynő. A mozdulattal azt jelezte, hogy történnék bármi, jöjjön akárki, ő bizony most valamennyi időre eltűnik.

Csak menjen nyugodtan, Józsikám, kiáltotta át neki a kövér nő.

El is nyelte rögtön egy szinte észrevétlen oldalajtó. Ezen a gőzfürdőbe lehetett átmenni, s még a bennfentes közönség kiváltságos tagjai közül is csak a legkivételetesebbek használhatták. Olyan fontos és veszélyes emberek, akiknek a társaságában valahogy mindenkit megszállt az illedelmes némaság. Az egykor zöldre festett, kopottas, keskeny ajtócskán nem volt kilincs.

A medence és a folyosó állandó párától bedagadt szélfogók nem hallatták szokásos tompa csapódásaikat, nem rezzenek az ablaktáblák, új vendég jó ideje nem érkezett. A világos üvegfolyosókon kellemes meleg terjengett, bensőséges csönd uralkodott, csupán odakinn zúgott a szél a víz fölött és a víz fölé hajló hatalmas platánok csupasz koronáiban. Az új kabinos, aki egy ideig megszeppenten hallgatta a fülkájából ezt a három furcsa férfit, később lassan elbóbiskolt a székén. Tulajdonképpen félelmében tette, hogy ne kelljen hallania, amit ezek összehordanak. Látnia se kelljen semmit. Szavaikból nem nagyon tudta kihámozni, miféle szerzetek. A kabinost a Gellért fürdőből helyezték át ide, és hiába hallott már oly sok mindent a Lukácsról, látta, ez egy egészen más világ. Ezek hárman még csak le sem halkították igazán a hangjukat. Semmit nem akartak senki orrára kötni, igaz, eltitkolni sem, ez volt a furcsa az új kabinos fülének. Egészen fiatal volt, szinte még gyerekember, kispesti, s nem tudhatta, hogy a kerülő utakon közlekedő mondatok és alaposan eltérített gesztusok vajon mit jelentenek. Ilyen jellegű mondatokat nem ismert. Valójában azon agyalt, hogy nem valamilyen híres buzeránsok-e. Nem emlékezett rá, hogy a Gellértben látta volna őket, s nem is úgy néztek ki, hiába nézte. Talán külföldiek. Az ősz hajú férfinak a fürdőköpenye, annak a másíknak a föltúnően kicsi, szilvakék úszónadrágja mindenképpen erre vallott, a törülköző ember pedig mindennek kinézett a csontokig sovány, szőrös, fekete testével, csak magyarnak nem. Vagy úgy csinálnak, mintha elfelejtették volna az anyanyelvüket. Nem figyelhette őket jobban, mint ahogy figyelte, bár idegességében néha elszundított, és ilyenkor a feje zuhanása ébresztette fel, hogy akkor valamit elmulasztott.

Semmi nem volt olyan egyértelmű, mint a Gellértben. Abból azonban, ahogy a fürdőmester a legkedélyesebb vigyorával elment előttük, ahogy buzgón és negédesen beszélt hozzájuk, és közben a kancsalító szemével hunyorgatott hozzá, láthatta, hogy bármilyen lököttén viselkedjenek, biztosan nagy kutyák. Sőt, olyan volt, mintha a fürdőmester egyenesen utasítaná. Nem lehet dolga velük. Se finoman, se durván, ürügyet se keressen, nem kell beléjük kötnie, tilos megrendszabályozni őket. A Lukács nehéz eset volt, mert inkább napi árfolyamon szabták meg, hogy ki hogyan viselkedhet. Még annak is volt etikettje, hogy mi lehet nyilvános beszéd tárgya, minek kell titokban maradnia, s főként kinek mi tiltott, mi javallott vagy mi engedélyezett. Az új kabinosnak, ha meg akart maradni ezen a helyen, nagyon gyorsan meg kellett mindent tanulnia.

Akárha Rott keze feleljené el hosszabb időre, mit kell a lecsupasztított farkával tennie, s miközben tovább beszélt, valójában ezen fog majd gondolkodni.

Hát persze hogy engem sem érdekel, folytatta elég egykedvűen, mert megint egyszer úgy döntött, hogy nem sértődik meg, ettől azonban még a szokásosnál is erősebben hebegett. Csupa szívjóságból mondom el neked, Hansi bácsi, hogy mivel vannak elfoglalva a kedvenc elvtársaid, mondta, s bár neki beszélt, mégis elkerülte Hans-Jürgen von Waldeck minden átható világos tekintetét. Olykor Hansinak szólították, amiben volt egy jó adag gyermeki kedveskedés és ugyanennyi a németek iránt érzett valódi megvetésből. Hiszen te sem tudhatod igazán, hogy mi történik körülötted, mondta, ők pedig tényleg ösztönből csinálják, mint az állatok. Mint az állatok, ismételte élvezettel.

Az élvezet, amelyet Rott André a másik két férfi rovására szerzett magának e szavakkal, nem volt mentes a kockázatoktól. Mintegy kettős, politikai és személyes volt a kockázata.

Ezzel egy időben ismét végigpillantott önmagán, és három ujja között tartott, az átlagosnál jóval erősebben karimázott, fényesen mélylila makkját kizárólag ennek az ingerlékeny testrésznek kijáró buzgalommal törölte, mintegy felitatta róla a nedvességet, majd gyorsan visszahúzta rá az erősen ráncolódó, csaknem fekete előbőrt. Közben azonban nemcsak nem hallgatott el, ahogy hasonló helyzetben más férfiak tenének, hanem a testében szétáradó alattomos kis élvezet és annak önkéntelen leplezése még elragadtatottabb szónoklásra ösztönözte.

Magyarul nem tudnak, annyi szent, kiáltotta, s a kijelentés elég mulatságosan hatott, hiszen nemcsak beszédhibás volt, hanem szép, telt ajkán minden egyes magánhangzója bántóan zárt maradt. De hiszen napnál világosabb, hogy maga a feladat nem megoldható, kiáltotta a saját ötletétől felhevülten. Azt kéne szeretniük, amit igazság szerint ki nem állhatnak. Azt bizonygatják itt nekünk, hogy ők a haladás hívei, s a dolgok logikája szerint valóban előre kéne tudniuk, hogy az elkövetkező évtizedben hány mosófazekat és hány atomrakétát gyártsanak. Ha nem teszik, akkor lóttak az általános haladás elméletének. Ha pedig nem bírják a versenyt, akkor olyasmiről csúsznak le hirtelen, amit eredetileg el sem akartak érni.

Most figyeljtek, ez a nagy kérdésük, kiáltotta.

A másik kettő tényleg csupa fül lett, bár olyan ábrázatot öltöttek hozzá, mint akiknek nem lehet újat mondani, s valóban nem lehetett. Lelkük mélyén nem arra figyeltek, amit Rott André mond, hanem arra, amit a szavaival elég kockázatosan közöl. Rott valamit megint tudott, s az információit már csak a tekintélye érdekében is nagyvonalúan meg akarta osztani, habár csak mértékkel.

Miként korlátozhatnák haditechnikára az ostoba modernizálást, amelyet szívük mélyéről gyűlölnék, folytatta a titkos forrásokból származó tudás birtokában. Vagy miként növelhetnék a fogyasztást, miközben a vállalkozások önállóságát minden eszközzel korlátozni fogják. Ez a papír erről szól, kedveskéim, semmi másról. Vagy hol jelöljék ki a korlátokat, hogy idáig a fogyasztással, és nem tovább. Nincs rá módszerük. Eddig mindent a politikai bizottságban döntöttek el. Most aztán kire bízhatnák a döntéseket. Lehetetlen helyzet, ha egyszer a tábornokok lázadoznak, hogy ilyen körülmények között nem tudják garantálni a birodalom biztonságát.

Arra azért várhatsz, hogy Moszkvában a tábornokok lázadozzanak, szólt közbe az ősz hajú férfi gúnyosan, és csettintett hozzá a nyelvével.

Tényleg úgy kéne mindennek megváltoznia, hogy közben maradjon a régiben.

Utoljára Pugacsov lázadt föl a cár atyuska ellen.

Hans-Jürgen von Waldeck kamaszkorának jó részét Moszkvában töltötte, pontosan tudta, mit beszél. Rott André a közbevetésekkel azonban nem volt feltartóztatható.

Mégiscsak érdekes technika, miként veszik minden kijelentésüknek azonnal az élet, miközben a lehetséges konfliktusokat jól kiélezzik, magyarán, miként játszanak ki mindenkit mindenki ellenében.

Mintha a másik kettőnek azt mondaná, most vigyázzatok, jól nézzétek meg, hol álltok.

Ha igazad lenne, én lennék a legboldogabb, szólalt meg ekkor ridegen, mindenféle látható érzelmeskedés nélkül a harmadik férfi, aki közömbös tekintettel nézett ki a párás és esőverte ablakon. Visszafordult, s oly állhatatosan pillantott a törülköző ember szemébe, akárha tekintetével óhajtaná megdermeszteni. Akkor lenne néhány évünk, talán támadhatna még valami ötletünk, a kört talán négyszögesíteni lehetne.

De nem lehet, André, magad is jól tudod, édesem, hogy nem lehet, a proletárdiktatúra modernizációjára nincs senkinek szabadalma. Nem lehet ésszerűsíteni, nem lehet semmit felgyorsítani, hanem le kell vonni a szomorú következtetést. Az emberek harácsoló állatok, ami a jó diktatúrájának szép alapötletével kínos ellentétben áll.

Gyorsan beszélt, így védekezett a másik férfi önelégült meztelensége ellen, amelyről nem állíthatta volna, hogy ne vonzaná, s ezért inkább nem gondolt rá. Valamiként mindig gyorsabban akart beszélni, mint ahogyan magyarul beszélni lehet. A magyar lassú nyelv, s így aztán egymásba torlódtak a mássalhangzói. Hármuk közül neki volt a legerősebb akcentusa. Ha valami hiányzik, akkor még többet akarnak begyűjteni.

Ezen a másik kettő szívesen nevetett volna, de ennyi komolyság hallatán inkább óvatosan hallgattak. Félték, hogy ez valamiféle leszámolás lesz az egész szocialista mozgalommal.

Szeretném emlékezetedbe idézni a Harriman-jelentést.

Milyen Harriman-jelentést, mit akarsz ezzel mondani, kérdezte Rott András megütődve.

Jól tudod, hogy nincs, nem lesz semmiféle verseny. Legfeljebb egy kis kapkodás lesz. Ezt az ostoba szöveget az én torkomon le nem nyomod. Háború lesz. Minden másféle híradás a retorika eszköztárából veszi érveit.

Na jó, de még akkor is, hogy jön ide ez a Harriman. Összekevered a szezont a fazonnal, már megbocsáss. Hacsak nem az Etridge-jelentésre gondolsz, amit a republikánus szenátorokon kívül tényleg nem olvasott senki szívesen. Egy szellemes újságíró munkája, mi másra számíthat az ember, retorikus célja volt. Meglehet, én is retorikusan fogalmazok, téged azonban óvnálak a sértett orákulum szerepétől.

Sajnálom, ha megengeded, mégis Harrimanre gondolok. Verseny kizárólag azonos adottságú felek között elképzelhető, s ezért lesz háború. Láthatóan nem veszed tudomásul, amit Jürgen oly kíméletesen jelzett neked. Nem Moszkvában vagyunk, nem Londonban. Tökéletesen érdektelen, hogy ennek a picsányi országnak a picsányi fővárosában miként taktikáznak az elvtársaid. Legfeljebb némán el kell viselnünk őket. Az analomba kell belehalnunk. Tudomásul kell vennünk, hogy a világ szélére sodródunk ki. De azért még innen is szabad szemmel láthatod, hogy nem elkerülhető. Neked is jobb, ha ebben a léptékben gondolkodsz előre, mindenkinek jobb, mindenki tudja, mindenki retteg bevallani, mindenki keresi hozzá a megfelelő ürügyet, indokot, bunkert, egérlukat.

Ilyen illetlenséget, kérlek, ne emlegess ilyen sűrűn, galambocskám, szólt közbe a korán őszülő Waldeck mintegy békítőn.

Amit te versengésnek vélsz, valójában felkészülés, elkeseredett felkészülés, folytatva a harmadik férfi most még hangosabban, hogy túlbeszélje a másikat. Nem hagyta magát holmi közbeszólásokkal megakasztani. Ebből a végtelenül unalmas és tényleg teljesen érdektelen irományból igazán nem vonhattál le ilyen messzemenő következtetéseket. Vagy ugyan árulnád el nekem, hogy akkor mi lenne a különbség az én szeretett atyám és teközötted. Semmi. Semmi, kiáltotta a saját gondolataitól felindultan. Nem tudjátok elengedni a közös szociális utópiákat.

Szeretném tudni, miről beszélsz.

Amibe ő jobbról kapaszkodik, abba te balról.

Végeztél, kérdezte Rott André, s hangjának ereje, éle nem a barátságukhoz tartozott.

Nem, még nem végeztem, hangzott azonnal Lippay száraz válasza.

A szokatlan hangoktól ugyanakkor mindhárman megszeppentek, valami kibillentette őket a megszokott kedélyükből, tétováztak.

Rott és Waldeck gyakran vitázott, szinte kötelességszerűen estek egymásnak, mert nehezen lehetett volna elképzelni békében az észjárásukat. Lippay Lehr professzor fia ellenben igen ritkán nyilvánított elvont politikai témákról véleményt. Inkább figyelt, kivárt, olykor fennhangon, miként egy részvétlen moderátor, összefoglalta az elhangzottakat, s ezzel valamelyest le is hűtötte kettőjük egymással szemben tanúsított ellenkezését. Most meglepte őket a keserű harciasságával. Megérezték, hogy megint nagy baj lehet, ha jóindulatú tréfájukért nem tud megbocsátani. Rott valószínűleg túl megszire ment az általános gyűlöletnek örvendő professzor szidalmazásában, amikor a szigorúan bizalmas iratot bírálta. Valami olyasmit hívott ki a másik emberből, amit aztán nem akart hallani. A bizalmas irat szerzői között ott volt a haldokló professzor neve is. Persze azért merészkedett idáig, a kényes ponton azért kockáztatott, mert máskor együtt szidalmazták. Ágost közös fedél alatt élt ugyan vele, de a kettős családi név német tagját elhagyta nevéből, csak hogy minél kevesebben azonosítsák őket. A professzor pedig furcsa módon hiába magyarosította a nevét ifjúkorában, mégis mindenki a német nevére emlegette.

Ne haragudj rá, kicsi Ágó, szólalt meg a kínos szünetben Waldeck. A mi Andrej hercegünknek ez a baja, a balossága. Töke is erősen balra csüng, magad is látod.

Irreális arról szónokolni, hogy miként versengenek egymással a nagyhatalmak, folytatta Lippay változatlanul szárazon, mintha barátja békítő élceit nem hallaná. A reális kérdés inkább úgy hangzik, hogy lesz-e különbség hátország és front között, s ha nem lesz különbség, akkor miként biztosítható az utánpótlás. Ha elvileg minden hadszíntér, akkor az sem kevésbé égető kérdés, hogy a civil lakosságnak vajon hol milyen bunkert építsenek, s az istenért, mekkorát, mennyi időre. Nincs kormány, amelyik akkora bunkereket tudna építeni, amekkorák szükségesek lehetnek. Három hetet nem adok rá, hogy a metróépítkezés felgyorsítását itt is be fogják jelenteni.

Vagy úgy, válaszolta erre Rott a kabinjában megbékélten és csöndesen. Tekintélye sérthetetlen, a másik nem tud nála többet, és nem lát át a szándékain. Lippay szavai másfelől arra utaltak, hogy elkeseredettségében bizonyára véglegesen föladta minden reményét, de talán nem tett még helyrehozhatatlan ostobaságot. Mintha csak a fülét törölné, Rott maga elé emelte a törülközőjét, hogy eltakarja vele testét, mert visszavért a szégyenérzete. Te atomháborútól rettegsz, kislíam, tette hozzá elgondolkodón, mert egészen máson gondolkodott.

Hosszú pillanatok óta egymás szemébe néztek, semmi másra, s ehhez képest immár annak sem volt különösebb jelentősége, hogy mit beszélnek, vagy mit hallgatnak el. El nem engedhették egymást. Rott André éjfékete haja nedvesen a homlokába hullt, kissé bizalmatlanul vonta össze sűrű, hosszú szálú szemöldökét, s élénk, seprűs, fekete pillákkal díszített sötét szemével, amivel oly sok embert rögtön meggyőzött és meghódított, nem engedte Lippay mélyről kissé mindig szúrósan kiragyogó s valamiként megbántottságot vagy szemrehányást sugárzó tekintetét, amivel épp azokat riasztotta el, akiket meg akart volna győzni az igazáról.

Nincs mitől rettegnem, válaszolta csöndesen. A nagy élményt talán nem is óhajtom bevárni. De ha rettegnék tőle, akkor sem lenne nagy bűn. Még szemrehányást sem kéne tenned. Különben is igen veszélyes, mondhatni szakmai hiba olyan rettegést tartani a háznál, amelyet nem merünk legalább önmagunknak bevallani.

Most elkomorodtak és elsúlyosodtak, és minden erőfeszítésük ellenére sem sikerült megőrizni a kedélyességüket.

Igy gondolom, András.

Férfiak beszélgetéseiben nem ritka jelenség.

Ha oda a kötelező könnyedség, ha nincs mit egymás előtt fitogtatniuk, akkor megjelenik a kölcsönös zavar, s ha ezzel egyikük sem tud mit kezdeni, akkor a komolyabb témákról folytatott beszélgetések is megfeneklenek. Ágost joggal érezte úgy, hogy André szemrehányást tesz neki, s ő maga is súlyos szemrehányásokkal illette őt. *Peu à peu* megértette, hogy a másik mit beszél. Nem kell csodálkoznia, ha nem tudja és nem akarja többé őt megvédeni. Ne csodálkozzon, ha mások is az állhatatlanságától tartanak, s szerinte nincs messze a pillanat, amikor hivatalos helyen szintén megkérdezik, hogy nem büdös-e itt valami, nem ő bűzlik-e, vagy nem úszott-e vajon át a másik partra.

Lippay Ágost az utóbbi hetekben bizony eljátszott az elkerülhetetlen gondolattal, s ezért André pillantása szíven is ütötte.

Barátja és beosztottja szemrehányó tekintetének kitéve, Rott Andrénak viszont úgy kellett volna éreznie magát, mintha nézeteivel nemcsak támogatná, hanem egyenesen előkészítené az emberiséget fenyegető pusztulást. Vagy ő kezdeményezte volna a vizsgálatot Ágost ellen, amelyről valóban tudott. Holott azt akarta közölni a barátjával, hogy a vizsgálatot elindították, húzza meg magát.

Valamit el kellett volna dönteniük, amiről évek óta minden áldott nap vitáztak, de soha nem tudták eldönteni. A lelkiismeret-furdalás, amit a másik szemrehányó tekintete előhívott belőlük, valójában mégsem arra vonatkozott, amiről beszéltek, illetve amiről nem beszéltek, hanem arra, amiről még titkos jelekkel sem merészeltek volna szót váltani. A hivatásuk lényegére vonatkozott, arra a kérdésre, vajon van-e, lesz-e, lehet-e, található-e kézzelfogható értelme és magyarázata mindannak, amit hivatásuk érdekében az életükkel ez idáig tettek. Ha mégis tévedtek volna, ha nincs jövő, mely igazolná a múltban elkövetett gonosztetteket, akkor érdemes-e életben maradniuk, avagy mit tegyenek a maradék életükkel. Genfben vagy Londonban végül is mást jelentett szocialistának vagy kommunistának lenni és örülni, hogy távolabbi égtájon végre proletárdiktatúra van, mint ugyanezzel a tudattal egy olyan Budapestre vizszatérni, ahol a világot végérvényesen lezárták. Waldecknak az volt a véleménye, hogy ezek ketten stramm fiúk, de tényleg semmit nem értenek. Elvont kérdésekről diskurálnak, amelyeket jórészt ő sem ért. Benne inkább az a gyakorlatias kérdés merült föl minduntalan, hogy hosszú ideje nem azt vizsgálják-e velük kapcsolatban, hogy milyen úton megközelíthetők, magyarán életben hagyják-e őket, s vajon meddig még.

A kényszerű és megtörhetetlen hallgatás hosszú árnya, amelyet csak kivételes órákban kerülhettek el, mindenesetre ismét itt időzött közöttük.

Ágost különben is a búskomorság rendszeres időközökben visszatérő rohamaival küszködött, amelyre sem ő nem talált orvosságot, sem a barátai. Nem képletos volt hát a veszély, hanem tényleges. Elhatározott, dédelgetett, valószínűleg megmásíthatatlan szándéka volt megölni önmagát, ez nem volt titok, hiszen egyszer közösen ráncigálták vissza a halál közeléből.

Mintegy két éve történt, s attól kezdve olyanok lettek a beszélgetéseik, mint valami kilátástalan gátfutás. Maguk alá kellett volna gyűrniük ennek a brutális élményüknek az emlékét, s mivel ez nem ment, hol az egyikük, hol a másikuk érezte úgy, hogy hamisan cseng minden mondata. Valami megnyílt, s éppen mert akkor még közelebb ke-

rültek, nem lehetett többé bezárni. Ugyanakkor mindhárman tudták, hogy egy esetleges vizsgálat esetén nem lehet lesz nem bevallani. De annyi idő eltelt, hogy már bevallani sem lehet. E mindhármuk számára kényes ponton Rott André gyakran elgyöngült, s hogy ne törjenek ki belőle tehetetlen dühének gyermekes könnyei, vagy ami ennél még rosszabb lehetett volna, ne csapjon rá a másik emberre a tehetetlen és örült hisztériájával, görcsös védekezésre kényszerült; Jürgen pedig épp ilyenkor fogyott ki a terhes altesti tréfáiból.

Ameddig azonban itt állt előtte, André úgy fogadta be barátja ismeretlen eredetű kínját a tágra nyílt szemén, hogy önmagának okozzon fájdalmat vele. Inkább vezekelt. Bár lelke mélyén súlyos szemrehányásokkal és vádakkal illette, gyűlölte. Gyűlölnie kellett, kedélybetegségének rohamaival őt gyöngítette. A másik kettő még várta a vizsgálatot, mely a komolyabb bevetést mindig megelőzte, André azonban tudta, hogy megkezdték Lippay vizsgálatát. A vizsgálat bizonyos pontján őt is elő fogják venni. Ráadásul irigylte, féltékeny volt rá. Miért nem ővele kezdték? Vagy a barátságot választja, de akkor hazudnia kell, vagy a meggyőződését és a hivatását, akkor pedig fel kell adnia. Ezzel viszont önmagát adta volna fel. Egyetlen lehetősége maradt, bemártani. Súlyosan és alaptalanul bemártani. Pilláját sem hunyhatta le. Ehhez talán gyáva volt, né tán valláserkölcsi neveltetése még mindig erősebben működött, mint az elvei. Ekkora ámulást nem volt mersze elkövetni, holott tapasztalatból tudta, hogy minél mélyebb az ámulás, annál nagyobb az élvezet. Bár nem tudta volna eldönteni, melyik lesz nagyobb élvezet, mert szerette.

Ugyan, beszélsz butaságokat, mondta egészen halkán, zavarodottan, miközben a menekülés ösztönétől vezérelten mégis hátralépett, majd egyetlen gyors lábmozdulattal belökte orruk előtt kabinja ajtaját.

Ugyanebben a pillanatban Hans-Jürgen feje is megemelkedett. Akárha tétovázna, nem szívesen hagyná el kényelmes helyét Ágost sima és szőrtelen combján. Andréval ellentétben, ő tényleg mindig tudta, hogy a másikkal mit kell csinálnia. Nagyon is jól értette, hogy miként szenvedhet valaki olyasmitől, amit nem lehet tisztességesen megnevezni, s az orvosok is csak jobb híján nevezik depresszióknak. Ezt André nem értette, dühöngött, az egész csak beképzelés. Nem csupán elhárította, hanem tényleg nem látta a magát, a kifejlett, száraz férfitestben ténylegesen megmaradt a kisfiú. Hans-Jürgen sem tudta ugyan leírni vagy elmagyarázni, ám látta a mélységét, a feneketlen gödör benne is némán nyitva állt, bár jó ideig ő sem vette tudomásul, hogy amit lát, az a semmi. Semmi. Az ember megérzi, hogy ezen a helyen valamit látnia kéne vagy éreznie.

Élvezetes önzésétől kell elszakítania önmagát. Ezek nem voltak nagy dolgok, csupán egy kis nyers bőremeleg vagy a másik test finoman felpárázó illata.

Felült.

Waldeck bárdolatlan jóságot árasztott magából, s valamiként az is a természetéhez tartozott, hogy mohón begyűjtse, értelmetlenül halmozza a testi élvezeteket, akárha a bőremelegből vagy a fanszörzet illatából raktárnyit lehetne készletezni ínségesebb időkre.

Tényleg, mit beszélsz, mormogta ő is, inkább csak azért, hogy beszéljen, hangjának sötét színével nyugtassa meg a másikat, és hatalmas, húsos tenyerével nemcsak bele-túrt Ágost homlokába csüngő gesztenyebarna üstökébe, hanem a következő mozdulattal ennél fogva megragadta, majd egyszerre nagyon sok mindent csinált vele. Ezt a

gyömöszölést és turkálást talán jobban élvezte, mint a másik. Gyöngéden rázogatta, egy-egy pillanatra mintegy a karját is a nyakára fonva, durván magához vonta, a hóna alatt tüntette el. Amint felült, látszott, hogy ez egy alaposan megtermett ember, bár Ágost sem volt kis növésű, akit most ismét ellökött. És közben dörmögött, mormogott, hogy ugyan, ugyan, bátyuska, galambocskám, mi értelme lenne az ilyesminek. Andrej herceg, a mi Andrusánk persze tényleg egy vadbarom, te meg beszélsz itt képtelen ostobaságokat.

Ebben a két férfiben olyan mennyiségű egymás iránt érzett gyöngédség élt, és keresett magának legális utat, hogy hiába méricskéltek, zsilipelték, adagolták, mégis attól kellett tartani, hogy kirobban, és akkor elönti a másikat. Ágost semmit nem viszonozott, soha semmit, de legalább nem ellenkezett, túrta a másik ember gyöngédségének rohamait és ebből származó durvaságait. Andrét viszont azonnal elfogta a szégyen, amint bezáródott a kabin ajtaja, a saját menekülési ösztöne miatt szégyenkezett. Hatalmi ösztöneivel résen kellett állnia, nem akarta megkockáztatni, hogy megint ellene forduljanak. Nélkülük könnyen egyedül maradt, és magányosabb lény volt mindenkinél. Előre érezni ennek súlyát, elég volt ennyi, egyetlen berúgott ajtó, egy óvatlan lábmozdulat.

André nem viselte könnyen a magányát, bár hármuk közül ő volt a legkevésbé a tudatában, illetve mindig olyan mértékben került a tudatába, ahogy a naponta elfogyasztott whisky mennyiségének növekedésén látta. Valahogy el kellett aludnia. Alkoholista lesz, mielőtt még egyáltalán sor kerülne a következő megbízatására. Szorította lefelé a mennyiségeket. Tényleg egy vadbarom vagyok, gondolta, s csupán annyi időt engedett bármiféle megfontolásnak, amíg a félhomályos kabinban a padra nem vágta nedves törülközőjét, és bele nem bújt a fürdőköpenyébe.

Fázott is kicsit.

A folyosói jelenet váratlan elkomorodása ellenére sem nélkülözte a humorisztikus vonásokat.

Azért sem, mert az új kabinos ekkor már jó ideje eltátotta száját a csodálkozástól. Mindebből egy szót sem értett. Néma tanúként ott ült tőlük négy lépésnyire, s igazán nem tudta, mitévő legyen ennyi zagyaság hallatán. A Gellértben persze tudta volna, mondjuk, előhúzta volna a vastag piros slagot, s ad nekik a jéghideg vízszugárral, urak, fáradjunk odébb, ezt a padot neki most sajnos le kell mosnia. Már spriccelte volna is a lábukat. Nem tehette. Valósággal felpattant az asztala mellől, s maga sem értette, hová, miért, kirohant a fülkéjéből. Ha még azt is tudta volna, hogy ezek hárman nemcsak azt engedhetik meg maguknak, hogy nyilvánosan tapogassák egymást, meg ilyesmiket beszéljenek, hanem irigyelt és rettegett nőcsábászoknak számítanak a jobb pesti társaságban, akkor végképp nem értette volna meg, hogy mi vár rá a felnőttéletben.

Vidám, felelőtlen, szórakoztató fickóknak tartották őket, olyan embereknek, akiket nem kell egészen komolyan venni, s ők igyekeztek is, hogy hírüknek minél jobban megfeleljenek. Élvezetes volt a játék. Meg az is a kezükre játszott, hogy ez idő tájt nem annyira az erős személyiségek, mint inkább a kétes vezéralakokkal megáldott baráti társaságok, klánok, törzsek, védegyletek, érdekszövetségek és titkos szakmai szövetelek adták Budapesten a vezérszólamot, s már csak ezért is közös hírüket kellett ápolniuk.

Mintha egyetlen jelentősebb független személyiség sem maradt volna a városban,

mintha mindenkinek elenyészett volna a maradék kis tekintélye, és önbecsülésre sem lenne többé szüksége senkinek. Kis árulásai miatt veszítették el a tekintélyüket, vagy egészen olcsón megvásárolták, és úgy használták őket, mint a cselédeket. Az élet mégis ment tovább, hiszen amit a személyes autoritásukból elveszítettek az emberek, ügyesen összetákolták abban a kisebb körben vagy zártnak remélt társaságban, amelyhez érdekeiket követve csatlakoztak, s ahol az önbecsülés pillanatnyi szükséglete szerint hízelelgettek egymásnak. Nagy volt a belső feszültség, s ezzel a csoport valamennyi önálló erőt is tudott magának teremteni. Olykor nem csupán a védelemre, hanem a támaszra vagy éppen a többiekkel való véres leszámolásra is legendót.

Irigylésre méltó és megvetett könnyelműségük, idegenségük, a kívülállásuk lett a védjegyük. Ők voltak a zsúrfiúk. A gúnynev adta meg a rangjukat, szigoruk és erejük a védettségüket. Ágostot a saját édesanyja nem ismerte ki annyira, hogy idegtépő közönyét meg tudta volna magyarázni magának. Leszólta és szabályosan elítélte, hetente kísérletet tett rá, hogy kivesse a szívéből. Abban a reményben tette volna, hogy akkor majd nem fáj neki annyira, hogy ez lett a fiából. Holott nem is tudta igazán, mi lett belőle. Egy léhűtő, egy senki, egy élőködő. Aggodalmaskodó anyai szívet ugyanakkor titkon megnyugtatta, hogy a zsák megtalálja a maga foltjait, s a fiát legalább ezek a hozzá hasonlóan nagyra nőtt hóhányók komolyan veszik. Amikor a nagykorúti lakásban mindenféle nővel megjelentek, mintha jótékony szél söpört volna végig a nagy szobákon, s amikor eltűntek, Demén Ágnes mégis, legjobb meggyőződése ellenére halottnak látta minden ápolt bútorát, sivatagnak az életét, tartalmatlannak a nyomorult kis törekvéseit.

Mit beszélek itt, mit zsörtölődöm annyit ellene, ha egyszer nekem sem sikerült semmi, mondogatta magának. Legfeljebb az értelmes élet látszatát őrizem, de én tudom, hogy mi az ára. S miért kéne a fiának ilyen életet folytatnia.

Feltűnő tulajdonságaik árnyékoltabb, teltebb vagy éppenséggel tragikusabb és nemesebb oldalát rajtuk kívül nem ismerte senki.

A következő pillanatban, amikor a feldúlt kabinos a folyosó legvégéről még egyszer visszanezézett, immár nemcsak az ősz hajú fogdosta és ölelgette a padon gubbasztó apatikus férfit, hanem a másik is ott guggolt előtte az éppen csak összefogott fürdőköpenyében. Nem volt olyan mozdulatuk, mely ne háborította volna fel ezt a kabinosfiút. Ezeket valamivel tényleg szét kéne ugrasztani. André most két marokra fogta Ágost két széttárt térdét, s mint valami idegen tárgyakat, kétségbeesett dühében összecsapta, s miközben a két térdkalács keményen, bizonyára fájdalmasan összecsapott, fojtott, szinte fenyegető hangon kiáltozott.

Mi van már megint? Megmondanád végre, mi van már megint? Válaszolj, a szentségit. Mi történt már megint veled?

És tényleg úgy tartotta kezében Ágost térdét, mint aki elhatározta, széttöri, szétmorzsolja, ha a másik nem válaszol.

Mi lenne, semmi nincs. Mi történt volna, semmi nem történt, válaszolta Ágost vonatottan és egykedvűen. Egyszerűen nem értem, miről szónokolsz, nem értem, hogy milyen alapon állítod szembe a modernizálást a haladással.

Nem erről beszélek. Nem én állítom szembe. Nem engem kell legyőznöd, ki kell bírnod, és ki fogod bírni, esküszöm, mert különben én fojtalak meg a saját kezemmel. Hat évet kibírtál, most néhány hónapot még kibírsz.

Legalább a fogalmakat ne tákolnád és ne keverned. Amit a Pravdában olvasol, összezaggyálod azzal, amit a Guardianben olvasol.

Hát nem érted, hogy veled együtt valahogy nekem is ki kell bírnom a saját soromat?

Hol van itt, hol volt itt modernizáció. Legutoljára a századelőn vagy a századfordulón, mikor a dédapám fölépítette ezt a büdös fürdőt. Nézz körül. Mit akarsz ezekkel, ezek jobbágyok, ezek büdös pusztai betyárok.

Majd elmagyarázom, Ágó, de most nagyon jól érted, hogy nem politikai filozófiáról beszélgetünk. Nagyon szépen kérlek, legyél velem kíméletes, te se beszélj mellé.

Engem viszont csak ez érdekel, *la guerre et la paix*. Hogy megint háború lesz. Semmi más nem érdekel.

Erre természetesen nem tudtak volna válaszolni. Egy ilyen állítással, amely egyszerre volt védekezés és provokáció, hirtelenében egyikük sem tudott mit kezdeni. Arra mégis jó volt az elutasító kitörése, hogy mindketten megbénuljanak. Bénuljanak meg, miként a bogarak a fényen. Miközben bezárkózott, némán azt remélte, mit remélte, követelte tőlük, hogy segítsenek, szabadítsák ki önmagából. A másik két férfi számára azonban mindig is úgy hangzott a kérdés, vajon hogyan. Miként lehet valakit önmagából kimenteni.

Ugyan, válaszolta mégis dühödten André, azt sem tudod, hogy miről beszélsz, honnan a faszból tudnád te, hogy mi a háború. Ültél a valagadon a kényelmes Svájcban, az anyád meg nyomta a bankszámlára a pénzt.

Ismerték jól a roham lefutását, mindketten épp a közeledtére lettek figyelmesek.

Ám elkéstek, ilyenkor már hiba volt bármit beszélni, és mindig elkéstek. Olyan volt, akárha arcának vonásain egy természeti katasztrófa fenyegető hullámát látnák közeledni. Néha meg is beszéltek egymás között, hiszen annyira furcsa volt, kivételes, hogy valakinek az arcán láthassanak ilyesmit; ijesztő. Valójában nem több, mint mikor a nyári ég egy nagyobb felhőtől váratlanul elborul. Ki tudná elhárítani, ki tudna elébe menni annak, ami a másik emberben történik. Elborult, valami rátört a testére, a vonásaira, az elméjére, és elborította. Talán még a bőre is elsötétedett valamennyire, legalábbis úgy látták, mintha elsötétedne. És mint aki beszél még, ilyenkor a szokásosnál jóval többet és valamivel hangosabban, mégsem lát ki többé önmagából. Aztán ennek is vége lett, kérdésekre sem válaszolt, akárha nem hallaná.

Mások szemében nemcsak az fűzte össze őket, hogy mindhárman valamilyen akcentussal beszéltek, hanem a mutatós küllemük. André volt a legidősebb, bőre télen is sötét, ha meg napra ment, akkor mintha valamilyen szürkés fátyolt vontak volna rá a barnaságra. Erre mondják, hogy cigányos, de lehetett volna jemeni harcos, afgán vagy beduin. Minden gótikusan elnyújtott volt a testén, nemcsak a koponyája, a csontjai, hanem izomzatának nyalábjai. Az a típus, akin sűrűn tenyészik a szőrzet, habár a természet még ezt is szerencsésen rendezte el rajta; arányos, összehangolt, energikus, de nem túlzó hullámokban. Mint valami szépen megépített barokk szökőkút száján, ágyéka tömött bozontjából szökellt föl egyenes sugárban kemény és lapos hasfalán, míg bele nem ütközött a szegycsont peremébe. Ott két sugárba, két ágra oszlott, és elegáns hullámokkal kerítette be a sötéten lilás bimbókban csúcsosodó kemény mellizmokat, hogy aztán a soványan és csupaszon kimeredő kulcsfontokat megkerülve a két ág árama viharosan összecsapjon, s mint valami habos tajték vagy díszelgő fodor, felszökkenjen a kiborotvált nyakaig. Ha nem ügyelt rá a borotválkozásnál, s napokig nem húzta le elég mélyen a borotvakéssel, akkor ingének zárt gallérja felett néhány szálacska illetéktelenül kibukott, egy kicsit kinéztek, kikunkorodtak a szőrszálai. Makulátlanul öl-

tözködött, naponta akár kétszer is gondosan borotválkozott, s így aztán egy ilyen kis testi engedetlenség, mely életének fedettebb területére utalt, meg is tartotta magán az idegen pillantásokat.

A nála mintegy öt évvel fiatalabb Ágostnak szintén sötét volt a bőre, ezzel azonban minden hasonlóság kimerült kettejük között. Az ő színeiben és testformáiban nem volt semmi drámai, legfeljebb az arányosságával tüntetett. Ennek a bőrnek, amivel az anyjára s rajta keresztül arra a zsidó dédapára ütött, akit egyébként gyakran emlegetett is, egészen másmilyen volt az állaga. Teljesen szőrtelen, éppen csak a mellén bodrozódott néhány rövidke szál, s úgy feszült meg az izomzatán, mint egy kényes anyagból szabott burok; mellizmain, farán, erős combján és klasszikusan formázott vádlíján fényesen, szinte világított. A világítóan kék szemű Hans-Jürgen pedig, aki a legfiatalabb volt, nemcsak impozánsan hanyag testi felépítésével, hanem elsősorban meghökkenítő színeivel ütött el tőlük. Legalább fél fejvel magasabb volt mindkettőnél, vállban szélesebb, mindene egyszerűen terjedelmesebb. Amolyan ideális germán, nagy csontú, lomha erdőlakó, akinek a tagjait különösebb finomság vagy hajlékonyság nélkül rendezte el a természet, ám sok mindent ki kell állnia, s ehhez nagy erő kifejtésre alkalmas izomkötegeket adott neki az istenek. Saját elbeszélése szerint az érettségi vizsga hetében vette észre, hogy őszül, a rá következő nyáron pedig oly fehér lett, mintha szőke szőke a nap szívta volna el. Az orvos, akit fölkeresett, csak húzkodta a vállát, nem tudott mit mondani. Egy tizennyolc éves fiú, aki hirtelen itt áll előtte a habfehér fejével. Szemöldöke szőke maradt, s hosszú fekete szálak virítottak ki belőle. Azóta a haját sörtere nyírva viselte.

Pigmentháztartásában lehetett valamilyen kivételes, egy nem egészen szabályos adottság, aminek első látható jeleivel azoknak a szakértőknek is fejtörést okozott, akik a hohlenwaldecki internátus növendékeit abból a szempontból vizsgálták, hogy megfelelnek-e a tisztán északi típus genetikai felfrissítésével szemben támasztott szigorú követelményeknek. Berlinből jöttek, a dahlemi Kaiser Wilhelm Intitútból, ahol a saját édesanyja szintén az örökléstan kutatójaként dolgozott. Aki nem felelt meg a követelményeknek, azt minden magyarázat nélkül eltávolították az internátusból. Az volt a céljuk, hogy egyetlen helyen később is pontosan követhető statisztikai mintát kapjanak olyan gyerekekből, akiknek a felmenői között előfordultak nem germán eredetű árjak. Meglehet, tévedtek, ám Jürgent végül is megfelelőnek ítélték. Őt különösen sokáig vizsgálták. Szemöldökében szőke szálak keveredtek feketékkel. Hosszú hónapokig tartottak a vizsgálatok, nem lehetett tudni, ki marad, ki megy. Először azt hitte, hogy azért olyan alaposak vele, mert az édesanyja a kollégájuk, aztán lassan gyanút fogott, gyanakodni kezdett önmagára.

Amint idősebb lett, egyre inkább ezek a gyanús fekete szálak uralkodtak el, holott minden mérete és jellegzetessége alapján tiszta északi típusnak számított, miként az édesanyja, aki módszeresen kereste a tudományos érveket a meggyőződéséhez. A speciális nevelőintézetet tübingiai birtokukon rendezték be, ahol a család e célra tartós használatra adta a hohlenwaldecki vadászkastélyukat. Amikor Hans-Jürgen a vizsgálatok hatására felfogta, hogy valami rendellenes lehet, ami véglegesen leleplezi, titokban tépdadni kezdte a feketéket, de nem bírta el velük. Később pedig oly sok lett, hogy már csak a fájdalom miatt is föl kellett adnia. Ágyékán például még hajának teljes őszülése után is szőke maradt a szőrzete, amit a mai napig különös szerencsének érzett, míg a lábán, a mellén, a hasán, később pedig a hátán egyre több szerencsétlen feketével keveredve tenyészett; ráadásul erős lett, miként a disznósörte.

De küllemük minden érzéki érdekességén túl inkább élettörténetük kötötte egymáshoz hármukat. Sorsuk véletlenül összerelte és keményen egybe is fogta őket. Fejüket engedelmesen meghajtották. Mindarról, amit korábban éltek át, vagy azért nem beszéltek, mert a meghitt jelek cseréje volt a beszédnél fontosabb, vagy azért nem beszéltek, mert szerencsésebbnek tűnt mélyen hallgatniuk. Ha van néhány dolog, amiről az ember nem beszélhet, akkor önkéntelenül adódik száz más, amiről nem beszél. A szigorú tiltásokat legfeljebb óvatos utalásokkal lépték át.

Mindhárman az állami hírügynökségen dolgoztak, fönna a Naphegyen, s mindössze annyi különböztette meg őket a közönséges bérrabszolgaként gürcölő fordítóktól, hogy a katonai objektumra emlékeztető, kilátástalanul csúnya épület legfelső emeletén kaptak különszobákat, jó távol a helyi intrikák minden viharától meg a sietős hírügynökségi munka által támasztott folytonos zűrzavartól. Három egymásból nyíló, csaknem üres, napfényes szobájuk volt, hivatalosan külön csoport, André volt a főnökük. Szigorúan bizalmas iratokat és kormánydokumentumokat fordítottak magyarról idegen nyelvekre, André angolra, Ágost franciára, Waldeck pedig németre és oroszra. Ezeknek a dokumentumoknak előbb vagy utóbb a nemzetközi nyilvánosság elé kellett kerülniük, ám ennek mikéntjéről, hogyanjáról vagy az időpontjáról nem a távirati iroda igazgatója döntött, hanem minden esetben, és nem is mindig föltétlenül logikusan, a legfelsőbb körök. Nem a nyelvtudásuk, hanem a megbízhatóságuk volt a fölbecsülhetetlen.

Most is egy ilyen dokumentumról kezdtek el társalogni, mégpedig az Elméleti Kollegium legfrissebb jelentéséről, amelyet az előző napokban mindhárman lefordítottak. Ebből a tényből arra lehetett volna következtetni, hogy a szöveg végleges, de több jel szólt amellet, hogy a legfelsőbb körökben iszapbirkózás folyik a szöveg körül.

A hírhedt és nagy hatalmú testületnek mindössze három tagja volt, mindhárman neves egyetemi tanárok, köztük Ágost édesapja, akinek azonban szellemi elsötétedése miatt már sok köze nem lehetett a dokumentum szövegéhez. André mégis abban a reményben hozta szóba, hogy családi forrásokból Ágost talán tud valamit. Jürgen ugyanis már javában dolgozott az orosz fordításon, amikor a miniszterelnök titkárságáról rátelefonáltak, hogy egyelőre nem lesz szükség rá. André ettől a telefontól szagot kapott, nem értette, miért volt szükségük a titkárságon a tiltásra. Tudta, hogy a miniszterelnök közvetlen kapcsolatban áll az orosz titkosszolgálattal, s azt is tudta, hogy inkább a helyzet szabja meg, éppen merre húz. Tudni akarta, most éppen merre. A miniszterelnöknek hivatalosan nem volt köze a testülethez, legfeljebb a testület egyik nagy hatalmú tagjához, Ágost édesapjához fűzte szorosabb személyes kapcsolatot. Annak ellenére, hogy a spanyol polgárháborúban a nemzetközi brigád politikai tisztjeként működött, maga is a titkos nacionalisták befolyásos köréhez tartozott. Andrének az volt a véleménye, hogy magyarul a szöveg soha nem fog hivatalosan megjelenni, de idegen nyelveken valószínűleg megszéllőztetik. Oroszul talán tényleg nem, mert az oroszok szempontjából valami nem stimmel vele. Ezt azonban miért kötötték az orrukra, ha egyszer nem szándékosan. Azt is jó lett volna tudnia, hogy mi nem stimmel. A kész orosz fordítást nyugodtan bedobhatták volna a szemétkosárba, s akkor az egész nem lett volna ilyen feltűnő. S ha a miniszterelnök szándékosan mégis az orrukra kötötte, hogy az oroszok már a hiteles fordítás elkészülte előtt tiltakoztak, akkor vajon mit akart közölni ezzel. Hogy vannak más hírforásaik, amelyeken keresztül előzetesen is tájékozódnak mindenféle hivatalos szándékról, az Jürgen előtt nem

lehetett különös titok. Akkor meg miért? Azt mégsem akarhatta a miniszterelnök tudatni velük, hogy tudja, amit mindenki tud, amin mindenki és így maga is szorgalmasan dolgozik.

Ágost pedig vagy nem tudott semmit az egésztől, vagy úgy akart bosszút állni, hogy nem árulta el. Felvette a fapofáját, amelyen egyikük sem látott át. Mindhármuknak voltak speciális információs forrásaik, amelyeket féltékenyen őriztek és rejtegettek egymás elől. Az internátusban is voltak ilyen rituális tárgyaik.

Bizalmas állásukat nem annak a kivételes képességüknek köszönheték, hogy jobban írtak és beszéltek idegen nyelveken, mint a saját anyanyelvükön. Jürgennek különben is az apja volt magyar, német volt az anyanyelve, édesanyja a mai napig a cseh határon, nem messzire az egykori családi birtokoktól, egy Annaberg nevű tübingiai kisvárosban élt, és körorvosként dolgozott. A katonai felderítéssel, a katonai elhárítással, illetve a külföldön működő polgári titkosszolgálattal álltak szoros kapcsolatban. Mindhármuknak magas katonai rangja volt, és tevékenységükért magas kitüntetésekben részesültek, amiről szintén csak keveseknek volt tudomása. André az angol titkosszolgálat egyik legsikeresebb ügynökének számított, amíg a háború befejezése után néhány hónappal átnyergelt az oroszokhoz, s nekik sem dolgozott kevesebb sikerrel. Utolsó állomáshelyéről, a hollandiai Venlóból fél óra leforgása alatt egyetlen kézításkával kellett távoznia. Hans-Jürgent előbb visszaküldték az orosz megszállási övezetbe, hogy látogassa meg az édesanyját, és telepedjen le a porig zúzott Drezdában, majd onnan egy idő után legnagyobb megkönnyebbülésére Hágába, Prágába, végül Budapestre helyezték át, itt azonban néhány hónap múltán minden indoklás nélkül átadták a magyaroknak, majd kivonták a hírszerzési forgalomból. Ágostot ugyanebben az évben rendelték haza jelentéstételre Bernből, ahol a magyar követség kulturális kérdésekkel foglalkozó attaséjaként szolgált, ám valójában a magyar katonai hírszerzés dél-európai rezidenseként működött, és nemcsak nem térhetett vissza az állomáshelyére, hanem külföldre sem utazhatott többé.

Sajátos budapesti száműzetésükben, ötvenöt őszen találkoztak először.

Teljesen különböző okokból pihentették őket. Számukra sem volt világos, hogy meddig fog tartani a pihenőjük, s az akár életfogytig tartó bizonytalanságot egyikük sem fogta fel úgy, mint valami különös szerencsét. Mindhárman vártak, csöndesen emésztették magukat, ám ez is ama kényes kérdések közé tartozott, amelyeket sem egymással, sem másokkal nem illett volna megbeszélniük.

Semmit és senkivel.

Közös múltjuk megkötötte őket, hiszen mindhárman remélték, hogy még nincs vége. E múlt erős belső dinamikája miatt pedig ténylegesen nem volt igényük a felelőtlen fecsegésre. Nem voltak köznapi emberek, az alkatuk és a sorsuk sem volt köznapi. Európának egymástól távoli pontjain, de hasonlóan magukra hagyatva, nagyon különböző internátusokban töltötték a gyermekségüket, különböző kollégiumokban az ifjúságukat. Nem most tanulták a magányukat. André a háborús Angliában, Ágost a semleges Svájcban, Hans-Jürgen pedig igazán a legkivételesebb körülmények között, a náci Németországban nevelkedett, ahonnan aztán illegális utakon vitték tovább Moszkvába. Egymás között azért is rákényszeredtek a szupranacionális és titkos jelbeszédre, amelyet kizárólag fiúknak fenntartott internátusokban lehet hibátlanul elsajátítani, mert a mai napig mindegyik a maga külön nyelvén álmodott, számolt és gondolkodott. Abban is hasonlítottak egymásra, hogy a magyarokat nem értették, jórészt

megvetették, s e mély megvetés lett az egyik kedves témájuk. Gondolkodásuk, viselkedésük, az érintkezéshez használt magyar nyelv adottságai és a saját nyelvi szükségleteik között oly nagy volt a feszültség, oly sok a törés, a magyarázatra szoruló félreértés, szakadás, kitöltetlen űr, annyi az üzemzavar, hogy valójában ki sem ismerhették magukat e néma és mindhármuk számára felettébb stabilnak mutató jelbeszéd útmutatásai nélkül. Amivel azonban akaratlanul visszakormányozták a figyelmüket egy olyan időbe, olyan pozícióba helyezték az érzékenységüket, amelyről aligha beszélhetek volna, illetve nem volt összeegyeztethető felnőttéletük pozícióival.

Életük a kamaszkori megpróbáltatások előtt feneklett meg a gyermeki időtlenség és magány kettős tudatának alattomos zátonyain és homokpadjain, s ezekről még akkor sem szabadulhattak el, amikor jött a víz, a dagály megemelte a hajóikat. Valószínűleg ezért is vállalták és élvezték a veszélyes életet. Viselkedésükkel hiába sikerült másokkal és önmagukkal elhítenniük, hogy felelősségteljesen gondolkodó emberek, André a hebegésével, Jürgen az örökös altesti tréfáival, Ágost pedig az önmaga ellen irányított pusztító közönyével árulta el önmagát.

Egymással viszont semmit nem kellett elhítenniük. Nem is tudtak volna semmit elhítenni egymással, mert egymás előtt nem voltak fedezékeik. Magukra hagyatva s nem kevésbé magukba feledkezve tovább játszották titkos és közös nyelvükön a saját kínzóan hiányzó családjukat. A játéknak jóval több köze volt a gyermeki képzelethez, mint felnőttéletükhöz. A fantasztikus világból, amelyben minden gesztus élet és halál kérdése lesz, s mégis mindent játékosan kell kezelniük, nem kellett kilépniük. Szerepeket csúsztattak, cseréltek, természetesen éppen úgy, ahogy gyermekként tették az internátusok falai között.

Hiába volt Hans-Jürgen a legnagyobb és a legerősebb, nem beszélve arról, hogy ő tudott a legtöbb idegen nyelven, az apa szerepét az egyébként érzelmességre és kegyetlenkedésre hajló André, a legidősebb tartotta biztosan a kezében. Nem volt internátus, ahol ne ez lett volna a főszerep. S mivel a gyöngédség a fizikailag jobban megalapozott Hans-Jürgen alkati tulajdonságai közé tartozott, ő csupán az anya szerepére tarthatott igényt. Titkos nyelvükön a szereposztásnak kettős jelentése lett. Hans-Jürgen ugyan még az apánál is jóval erősebb és fontosabb, hiszen a valódi anyák helyett gondoskodik a családról, ám mégiscsak helyettese az apának, akinek legfeljebb azért van szüksége a gondoskodásra, hogy zavartalanul irányíthassa őket. Mindenkit. Ennek a kettősségnek a jegyében harcoltak egymással a legelső helyért. Ami egyben annak az örökösen függőben maradó kérdésnek a tisztázását jelentette, hogy kinek legyen nagyobb beleszólása Ágost életébe.

A rituális harc kimeneteléhez persze maguk sem fűztek kétségeket vagy reményeket, hiszen André a legtitikosabb harci jel erősítette meg önkényuralkodói szerepében; nem kellett tartania atyai hatalmának megrendülésétől. Ami azonban a másik kettőt nem akadályozhatta abban, hogy a fegyvernagyok rövid szüneteitől eltekintve szinte minden pillanatban, akár a legalantasabb eszközöket is igénybe véve arra törekedjenek, hogy megrendítsék a hatalmát. Kronoszt meg kell vakítanod.

Kizárólag e mitikus méretű harc szempontjából értékelték egymást, s így André okosnak, bár veszélyes helyzetekben érzelmileg kissé ingatagnak, Hansi kifejezetten felelőtlennek, cinikusnak és butának, ám kényes szituációkban találmányosnak és megbízhatónak számított. Alkati adottságaikkal mintegy konfirmálták a szereposztást, amivel viszont rögzítették Ágost helyét a gondoskodásra szoruló gyerek szerepében, s Hans-

Jürgennek például ő többet is jelentett, mint valóságos gyermekei, akiktől földrajzilag különben is távol élt, és akikkel egyáltalán nem érintkezhetett. Gondoskodni kellett róla, irányítani, adott esetben megvédeni, Ágost pedig elég flegmatikus volt ahhoz, hogy tűrje a gondoskodásukat és a fennhatóságukat. Nyilvánosság előtt azt tette, amit Hans-Jürgen tartott kívánatosnak, és az egyszerűség kedvéért úgy vélekedett, ahogy André gondolkodott. Rájuk volt fonódva, s ez bizony pontosan megfelelt annak a taktikának, amelyet gyermekkorában követett, amikor egyik napról a másikra a villeneuve-i internátusban találta magát, és már az első éjszakán megverték. Amikor az édesapja Svájcba vitte, igazán csaknem folyékonyan beszélt a franciát, s a többiek tán épp ezért nem tudták neki megbocsátani, hogy nem az anyanyelve. Felbőszítette őket a hibáival. Ki akarták lökni maguk közül a betolakodót. Számolták a hibáit, ugyanennyi pofont kellett bögés nélkül elviselnie az éjszakai lámpa kéken derengő fényében. Hiába szerette volna hősiesen elviselni, a harmadik vagy a negyedik pofon után már nem viselte. Akkor pedig betapasztották a száját, leteperték, pokrócba tekerték, erre vártak. Egész nap arra vártak, hogy magyarul kiáltozzon, sírjon, magyarul hívja az édesanyját, hogy ne értsék. Pedig ezért külön járt a büntetés.

Minden éjszaka ütötték, rúgták, kínozták és taposták, míg néhány hét múltán véletlenül rá nem jött a megoldásra.

Nagyobb fiúk gyámsága alá helyezte magát. Ez megszégyenítő szolgásgot jelentett, hízelegni kellett, ám valójában úgy használta őket, mint az álcázáshoz szükséges tárgyakat. Örökös szolgásgot lett, megrendült öntudatát mégis így rejthette jobban el, s az életben maradáshoz ez volt a fontosabb.

Talán nem volt olyan alkati ingere, hogy közvetlenül megmutassa vagy egyenesen mutogassa önmagát, miként a másik két férfinak. Olykor viszont fellázadt ellenük, ahogy egykoron a rabszolgatartóival szemben is tette, vagy éppenséggel nevetésesen duzzogott, ami szintén a zsarolás és az ellenkezés kétértelmű gyermekkori repertoárjához tartozott. Ilyenkor André visszaparancsolta a helyére, villámokat szórt, illetve Hans-Jürgen borult rá a hatalmas testével, melengette, miként a kályha, s rövid úton le is szerelték a lázadásait. Ágost épp ezt akarta elérni, így jutalmazta meg őket. Játékukban ez lett a közös élvezet forrása, hiszen ilyenkor a nagyobb fiúknak le kellett hajolniuk védencükhöz, áradó gyöngédségüket kivonhatták a nemi tiltás alól, legálisan szabadulhatott el. Nem kellett többé Zeus és Héra szerepét játszaniuk, hanem úgy viselkedhettek végre, ahogyan azoknak az elveszített, távoli szülőknek kellett volna velük szemben viselkedniük, akiről immár teljesen lemondtak.

Lányok és nők között valószínűleg a lelkiakat különbözőségei játszanak nagyobb szerepet, az érzelmi finomszerkezet.

Férfiak és fiúk között a testi adottságok kormányozzák e titkos kis szereposztásokat, a durvább vagy legalábbis a láthatóbb jelek.

Nagyság, izomerő, ügyesség vagy a mindezeknél jóval rejtélyesebben működő energia, a nem egészen testi adottságokhoz kötött. Persze előnyös, ha bizonyos szellemi képességek társulnak mindezekhez, netán az érzelmi finomszerkezet is megfelelőképpen kidolgozott. Nem azért, hogy használják, fiúk között tiltott a használata, hanem hogy a ravaszkodásaikat és a gonoszságukat szolgálja. Rott André valamivel alacsonyabb növésű volt, s jóval törékenyebb, mint Waldeck, aki viszont mindenféle nőiesnek titulált betegséggel küszködött, migrének kínozták, és óvnia kellett magát a rejtélyes eredetű és kikúrálhatatlan meghűléseitől. Nagy csontjain erős izmok ültek, alka-

lomadtán használni tudta őket, mégis olyan hatást keltett, mint egy puha macskaféle; nem veszélytelen, szét tudna tépni téged, de ha nem zavarják meg, akkor ártatlanul elhever vagy összegömbölyödve szundikál a kemencén. Aki viszont Andréra nézett, annak az volt a benyomása, hogy azonnal valamilyen összeütközéssel kell számolnia; vannak arcok és alkatok, amelyek megnevezhetetlen nyugtalanságot árasztanak.

Valami sugárzik belőlük, amire mindenképpen válaszolni kell, s nem mindenki kész a maga válaszával. Szokatlanul keskeny és hosszú volt a koponyája. Önnön mértékei szerint nem aránytalan, csak éppen nem a megszokott golyóhoz, hanem inkább orsóhoz hasonlatos. Homloka csontos, dudoros, domború. Orra vékony, horgas, igen hangsúlyos orrnyereggel. Szigor, hatalom és erő áradt belőle, amit egyenes szálú sötét hajával, bőre alól kékesen kifénylő borostáival csak elmélyített. Ugyanakkor volt két vonása, mely nemcsak enyhített mindezen, mintegy feloldotta megjelenésének kínos szigorát, hanem elbűvölt, csábított, nem engedett. Erőszakos állán a finoman mély gödör, melyet nehéz volt rendesen kiborotválnia, s nagyon hosszú, fekete pillákkal hangsúlyozott sötét szeme; érzelmes pillantása. Labirintusba lépett, aki óvatlanul belézetett, s ha nem volt résen, nem talált kijáratot.

Mindehhez szinte taszítóan vastag, lilásvörös ajak, az alsó valamelyest előreállt.

Csaknem ugyanarra a vértolulásra utaló árnyalat, mely akkor tűnt elő, amikor levetette az ingét, a duzzadt udvarú mellbimbóján. Vagy amikor a tompa végű, erősen karimázott, fénylő makkjáról visszahúzta a gazdagon ráncolódó előbőrt. A szemérmesen gyors, mégis tüntetően önmutogató mozdulat is a jelbeszédükhöz tartozott. Ez volt a legtitkosabb jelzés, mely kétségbevonhatatlanná tette atyai tekintélyét, fasza. Ha megmutatta, akkor hosszú ideig ható figyelmeztetés. S nem föltétlenül a nagyságával hatott. Ha viszont nem mutatta, elkerülte a mutogatás alkalmait, akkor olyan lett, akárha megvonná magát tőlük, szeretetmegvonás, a legnagyobb bizalom megvonásának ítélete, szándékos büntetés.

Ami az ember agyába egyszer beleég, annak hiányolni fogja a közelségét, szüksége lesz rá, legalább az alkalomszerű megerősítésre, hiszen pusztá látványa igen tűnékeny. Ilyen értelemben volt jelentősége a nagyságának és az erejének. Am inkább az arányai, az elhelyezkedése, a formái, a jellege, mindaz, ami működésre, izzó életenergiákra vall, mindarra, aminek érzete megsejthető, de nem megosztható, egyszóval a tabu alá vont szépészetére. S mindez persze szintén ahhoz a hallgatási kötelezettség alá helyezett nyelvhez tartozott, amelyen bármilyen sokféle legyen a ködösítés és a torzítás, minden férfi felettébb jól ért, habár halálos fenyegetettsége miatt nem beszél, és igen gyakran még gondolkodásával sem merészel megérinteni. Tisztán és érthetőn, torzításoktól mentesen, csupán internátusok folyosóin, hálótermeiben és fürdőiben tanulnak meg a fiúk hibátlanul érteni és beszélni ezen a nyelven. Ott, ahol önmagukra utaltan kell a létükért és a helyükért megküzdeni. Az sem volt véletlen, hogy az új kabinos oly feldúltan rohant el. Értette, s jó oka volt rá, hogy ne akarja tudomásul venni, amit lát és ért. A családban felnevelkedett férfiak többsége ostobán és korlátoltan viselkedik. Mielőtt elérhetett volna a folyosó legvégére, s eltűnhetett volna a női öltözőkhöz vezető sötét átjáróban, az asztala mögött trónoló jegykezelőnő még utána is szólt.

Hová a csudába szalad annyira, Janikám. De irigylem a lábait.

Az új kabinos erre zavarodottan megállt, s meglepetten, hogy mit akarhat tőle ez a nő, visszalépett.

Csak a Józsi bácsinak akarom sürgősen elmondani, válaszolta gyorsan és készsége-

sen, de nem adott rá magyarázatot, hogy mit akarna elmondani, hanem oly óvatos léptekkel közeledett a jegykezelő asztalához, mint aki ezzel máris valami nagyon lényegeset és főleg bizalmast árul el.

Tartott ettől az asszonságtól. Lehetőség szerint persze úgy tett, mintha a kegyeit keresné.

A fénylő jegykezelő, aki reggelente vastagon kente fel arcára a babakrémet, mindközben föl sem nézett a horgolásból. Ilyen könnyen, ezzel az átlátszó rejtélyeskedéssel nem lehetett levenni a lábáról. Asztalán ott feküdt a horgolási mintakönyv, s épp a ráhajtások számát olvasta le a soros csillagábrán. Sebesen járt az ujja, de a számolástól mozgott az ajka is. Nem volt ez amolyan felelőtlen szórakozás, ez a horgolás. Pia-cozóknak dolgozott, akik vidékre vitték. Amikor valamilyen kerek számhoz ért, amit könnyű volt megjegyeznie, hitetlenkedve nézett föl egy pillanatra.

De hiszen a maga orra előtt ment át a gőzbe, Janikám. Oda pedig maga nem mehet. Tényleg, kérdezte a fiú ostobán, nem is vettem észre, hogy a gőzbe ment.

Biztosan megint elaludt, Janikám. Ugyan mit művel már megint éjszaka.

A fiatalember az első pillanattól kezdve, amint meglátta, úgy gyűlölte ezt a nőt, mint a saját anyját. Most viszont immár nem tiltakozhatott, nem mondhatta, hogy nem aludt, hanem igenis látta a fürdőmestert, amint a gőzbe ment. Hiába remélte, hiába ügyeskedett, soha nem takarták el egymást a hazugságai, vagy soha nem érték össze rendesen. Valahol mindig becsúszott egy kis hiba, kilógott valami, ami védtelenné tette. Ennek a nőnek meg egyenesen az volt a szórakozása, hogy kifigyelje őt. Mindenkít megfigyelt. S hogy valamiként elterelje magáról a bántó figyelmét, a hangját sutogásig halkítva hajolt át hozzá az asztalon.

Tessék csak odafigyelni, mit művelnek ezek itt.

A kövér asszony azonban egyáltalán nem nézett oda, ahová az új kabinos kívánta volna, hanem egyetlen éles kis pillantást vetett rá. Mintha megvetően azt mondaná, na, nézzék csak, már megint milyen sületlenségeket locsog.

Most különben se zavarjon, Janika, mondta hangosan, láthatja, hogy számolok.

Valóban számolt, mozgott a keskeny, kicsi, erősen pirosra festett ajka, bár ugyanezzel az erővel abba is hagyhatta volna a számolást.

Az volt az igazság, hogy átlátta ő ezt a fiatalembert, s érezte, ha nem tanítja ki, akkor még nagyon sok galibát fog nekik csinálni. Azt is valamennyien sejtették, hogy miért helyezték át olyan sietősen. Senki nem szólt a főnökségen, hogy szükségük lenne egy új kabinosra, és a fürdőmester hiába tiltakozott ellene. Az új kabinosnak meg semmi nem jutott eszébe, amivel szépen elmehetne, hanem csak tehetetlenül állt a nő előtt, aki egyenesen ezt óhajtotta elérni. Maradjon itt nála. Ne mehessen át a ruhatárba. Néha mégis átment segíteni a két fiatalabb nőnek, akik persze ki nem állhatták a jegykezelőnőt, ezt a Rózsikát, mert rajtuk is hatalmaskodott.

Különben sem értette ezt az egész rendszert. Úgy látta, hogy ebben az uszodában ennek a nőnek nagyobb a hatalma, mint a fürdőmesternek. S amióta rájött erre, mintha a gyűlölete mellett valamilyen melegebb érzés sodorná; mintha mégis inkább hozzá kéne húznia. Az ember szégyelli néha az ilyen erős érzéseit. Mert úgy szeret a hatalmasokhoz dörgölődni, hogy a többiek ne lássák, ne irigyeljék a kis előnyért, amit így megszerez. Érzékeltetni szeretne volna a nővel a saját kivételes pozícióját s ezzel tulajdonképpen az egyenrangúságukat. Hiszen neki is van megbízatása, ami fontosabb szerepet ad neki, mint amilyen a helyzete szerint megilletné. Ha ellenben akadályoznák, akkor nem tudja majd a fontos feladatát rendesen teljesíteni.

Maguk ott Kispesten biztosan disznót is tartanak, Janikám, mondta a nő teljesen váratlanul, amikor abbahagyta a számolást. Jó fokhagymás kolbászt csinálnak.

De tessék már megnézni, tessék odanézni, Rózsika néni, mit csinálnak, erősködött a fiatalember, aki a türelmetlensége miatt immár nem is nagyon suttogott. Áthajolt az asztalon, s valósággal belebeszél a rendíthetetlen nyugalommal horgoló asszony fénylő arcába.

S ez tényleg egyike volt azoknak a nem nagyon gyakori pillanatoknak, amikor a három férfi minden teketória nélkül utat engedett az egymás iránt érzett gyöngédségének.

Pontosan tudták, hogy mit tesznek. Azzal is tisztában voltak, hogy a kölcsönös érintkezésben hol vannak számukra a határok. A külső szemlélő szemében persze mindez nyilván nyugtalanítóan hathatott.

André még mindig ott guggolt éppen csak összefogott fürdőköpenyében, s két kezével fogta Ágost térdét, de nem akart többé fájdalmat okozni neki. Ellenkezőleg, hirtelen valami nagyon jót kell tennie. Tehetetlen dühének könnyeivel telt el, meg akarta fojtani a saját szadista érzületeit, vissza akarta verni a haragját. Hiszen azért találta ki a buta tréfát, hogy itt legyen velük, és ne járjon Gyöngyvérrel a Sportuszodába. Viola természetesen nem üzent és nem beszélt meg velük semmit. Már csak azért sem, mert reggelente tényleg itt úszott a férjével, ám éppen csak köszönni lehetett nekik, s olykor néhány ártatlan, vidám szót váltani. André számára nem maradt más, mint a teljes alázat. Meghajtani a fejét a másik ember ismeretlen eredetű kínja előtt; ami lehetett betegség, a lélek gyöngesége, lehetett egy új szerelem boldog kínja, a boldogtalan régié vagy valami egészen más. S még akkor is meghajtani a fejét, ha egy szót nem ért belőle, és rettegetve lesi saját áruló szándékait.

André hajlott a kíméletlen gúnyra, amit Ágosttal szemben igazán nehéz volt visszafognia, mert ő meg nem értett semmit az egészből. Nem volt humorérzéke, ami nélkül pedig a szadizmust tényleg nem lehet megérteni. Sem a sajátot, sem a másikat. Vagy mégis mélyebben megérteni ezt a különös kínt, a depressziót, belemerülni, beszélni vele róla, ha egyszer nem tudja magától semmilyen módszerrel elhárítani. Ugyanakkor világosan látta, hogy a folyamat feltartóztathatatlan, nincs olyan személyes áldozat, mellyel megakaszthatná. Ágost merül, zuhan, s megint hosszú hetekig fog tartani, amíg a mélységből visszakaparják.

Ilyenkor durva csökönyösség költözött érzékeny arcára, elutasítás. Lehet, hogy ez volt az igazi ábrázata. Mintha mindazt, ami körülveszi, embert és tárgyakat, silánynak, undorítóknak, megvetendőnek tartana. Különben is mélyen ülő szeme teljesen beszűkült. André idegenkedve nézte, bár nem menekült többé előle, tudta, át kéne adnia magát ennek az ismeretlen és iszonytató veszélynek. Nem, inkább föl kéne tépnie, le kéne harapnia. Csakhogy ehhez nem lehetett sehohozzákezdeni, hiszen nem volt anyaga. Ő pedig csak olyan dolgokkal tudott valamit kezdeni, amelyeket tárgynak tekinthetett. S ez volt az a tulajdonsága, amivel a legkevésbé bírt el magában. Az örökös tettvágya. Ami miatt a másik kettő persze gyakran kinevette, hiszen a saját tetteiktől mindhármuknak ésszerű távolságban kellett maradniuk. De mégis. Két tenyerével ismét összenyomta Ágost szétnyitott térdét. Küszködött. Nehogy valami erőszakost, rosszat, fájdalmast találjon tenni, s gúny se keveredhessen belé. Szerencsére egyetlen szót sem tudott kinyögni. S mint aki nemcsak alázatot mutat, hanem kegyelmet kér a másiktól, hirtelen az összefogott két térdre hajtotta a homlokát. Nem volt teljesen elhagyatott ezzel a mozdulatával, mert Hans-Jürgen is tette a magáét.

Nagy kezével ismét beletúrt Ágost hajába, s addig húzta, míg el nem érte vele az előttük guggoló André lehajtott fejét. Ágost nem ellenkezett, engedett, akárha azt mondaná, tegyed, nem oszt és nem szoroz, mit teszel. S amikor a homloka elérte a fejtetőt, hozzájuk döntötte saját ősz fejét.

Enyhén nedves, ősz sörtéinek éles, könnyű illata volt, míg André vastag, sötét hajának súlyos szaga. Elég sokáig így maradtak, önkéntelenül lehunyt szemmel. A maguk módján élvezték egymás meleg lélegzetvételét. Ebben is André volt a legerőteljesebb, valósággal fújtatott. Lélegzetén átütött az íny, a nyelv, a szájpadrás nyers illata. Hans-Jürgen is azonnal vele fújtatott, átvette az ütemét, játszott vele, megnagyította, bohóckodott. Akárha azt mondaná Ágostnak, látod, ez tényleg olyan, mint egy állat, de mégiscsak szeret. S ezzel másik karját André nyakára fonva, mintegy össze is fogta hármukat.

Jürgen lélegzetének édes volt az illata.

Lehunyt szemük sötétjében ültek a folyosó végén, mind a hárman a saját sötétjükben.

A világos üvegházi csöndben, a szél és az eső csapódásain kívül nem lehetett sokáig semmit hallani.

Az ilyen finomságokkal csak az a baj, Janikám, szólalt meg ekkor a kövér nő a bejárati ajtó mellett oly vontatottan és halkán, mintha horgolás közben csak úgy magának mesélné: erősen illatoznak. Ez a baj. A fogát is moshatja az ember, ahogyan akarja. Nem azért mondom, mert én is szeretem, a jó disznósajtnál nincs jobb reggeli, meg kell egy kicsit ecetezni, de hát így is visszajön az ember gyomrából. Az orvos azt mondja, hogy csak a rossz fogaktól bűdös az embernek a szája, de hát szerintem bűdös a gyomrától is. Ahol meg ilyen nagy a páratartalom, mint minálunk, ott mindent erősebben lehet érezni a levegőben.

Egy pillanatra fölnézett. Látta, hogy a fiatalember elérte, egészen lassan visszafordul, és már vörösödik is a nyakától fölfelé. Ezt azonban nem várta be, mert meg akarta kímélni őt a saját kéjesen kárörvendő tekintetétől.

Én nem tudom, hogy ezt maguk a Gellértben miként csinálták, folytatta a saját horgolására tekintve, de itt ezt mi tudjuk, és mindenki betartja a rendszabályokat. A vendégeink erre is elég kényesek. Majd látni fogja. Mindent, de mindent számon tartanak, és mindenbe bele is beszélnek. Hogy ők most határozottan úgy érzik, legalább két fokkal melegebb a víz a férfimedencében. A másik meg azzal jön ki, hogy ma hidegebb. Melegebb, hidegebb, én ugyan mindent rájuk hagyok. Nekem olyan mindegy. Ha akarják, naponta tízszer megmértem nekik a víz hőfokát. Akkor láthatják a saját szemükkal. Megcsinálja nekik az ember, megmutatja, mert honnan tudhatná, hogy ki kicsoda. Később majd tudni fogja, nagyon is pontosan fogja tudni. Sajnos, ez így van, Janikám. Csak azért mondom, rájuk kell hagyni. Jé, mondja az ember, tényleg hidegebb, és akkor örülnek. Vagy annak örülnek, hogy tényleg melegebb. Úgy kell csinálni, hogy örülhessenek. Mindent nem kell rájuk hagyni, de majdnem mindent rájuk lehet hagyni. Maga még nem tudja, ennyi tapasztalata az életkorából kifolyólag nem lehet, de higgye el, hogy hasonlítanak, nagyon hasonlítanak, mégis sokfélék az emberek. Néha arra megyünk rá, hogy mennyire hasonlítanak, máskor meg arra, hogy mennyire különböznek, mást a Józsi bácsitól sem tanulhat, higgye el, Janikám. Kicsit elhallgatott, s mivel válasz egyáltalán nem érkezett, sem kérdés, sem ellenkezés, egyetlen mukkanás sem, szinte bocsánatkérően hozzáfűzte még, bizony, nagyon sokfélék, sokfélék az emberek, Janikám.

Nem volt türelmetlen.

Arra várt, hogy a másik mindent rendesen földolgozhasson magában, s amikor felpillantott, elégedetten vette tudomásul, hogy hosszú időre jól elirányította a fiatalembert. Az új kabinos vérvörösre válva állt előtte, idegesen váltogatta a lábát, szinte rugdalózkodott, mint aki nem bír magával, vagy szét akarnak szakadni a tagjai. Tulajdonképpen tetszett neki. Hiszen ez egy egészen helyes fiú. A széles, parasztos arca, a kiugró s most minduntalan megmoccanó pofacsontja, a tejszínű bőre, a sűrű, dühödten összevont szemöldöke. Kicsit sajnálta, amiért ilyen gyámoltalan. Anyátlan. Ez jutott először eszébe, s ettől a megállapítástól aztán nem tudott többé megszabadulni.

Na, menjen a dolgára szépen, Janikám, tette hozzá mégis igen keményen. Mossa már föl a folyosóját, mert lassan tényleg tíz óra lesz. A fürdőmester meg nem fogja maga helyett fölmosni, arról biztosíthatom.

Ez azért sok volt az új kabinosnak, több, mint amennyit elviselhetett.

Egy pillanatig mérlegelt, s a mindenféle hamis ékszerrel feldíszített asszonyság le is olvasta az arcáról, hogy mivel küszködik, mégsem tudta az indulatát tovább visszatartani.

Ne mondja már, ne mondja, hogy büdös a szám, hörögte magából kikelve.

Azt én nem mondtam magának, Janikám, hogy magának milyen a szája, hangzott az asszonyság méltóságteljesen szigorú válasza, már hogy mondhatnék ilyen rondaságot. De hogy majdnem minden reggel disznósajtot meg fokhagymás kolbászt eszik, arra a fejemet teszem. Még a piros paprikát is kiérzem. Lehet, hogy a kis menyasszonyának tetszik így, de másokat zavar. És most vegye úgy, hogy én ezt őszintén meg is mondtam magának a szemébe.

Majd maguk fogják nekem megmondani, hogy mit reggelizzek.

Azt én ugyan nem mondom meg magának, kisfiam, hogy mit reggelizzen. Ha viszont a fürdőmester találná megmondani, akkor abból nem sok jó származik.

Érezte az új kabinos, hogy valósággal beleborzad, mert szeretett volna ennek a nőnek a nagy, nyugodt, fényes arcába belesújtani vagy az asztalát rúgni fel. Ez a rohadt nő nemcsak azt tudta ki, hogy neki van menyasszonya, hanem még azt is, hogy reggelire kolbászt eszik. Amit józan ésszel nem lehetett sem felfogni, sem elviselni.

A Lukácsban a kabinosok az évszaktól függetlenül mindig fehér vászonnadrágot és fehér atlétatrikót viseltek, s fehér, rövid ujjú inget csupán a fürdőmesterek. Most úgy érezte, mintha jeges szél csapná meg meztelen vállát. Mint mikor a jeges szél rátapad a forró izzadásra. De hiszen a szél nem is tapad rá semmire. Mi történt, kérdezte riadtan magától, mit tett ez a nő velem, mi történik itt velem. Ami nem föltétlenül a helyet jelentette, ahol állt. A kérdés oly nagy lett és hangos, holott valójában szólni sem tudott. Hanem ő maga is erős undor kíséretében vette tudomásul a fokhagyma bűzös illatát. Egy kiszáradt, néma száj, amelyből nem tudja kiköpní, és émelyeg tőle. Mosott ő már eleget hányást, pumpált ő már szartól és papiroستól eldugult véccsészét nemegyszer, s mintha ezek az élményei ömlenének vissza a szájába: a gyomrából öklendezte föl. Pontosan úgy, ahogy ez a rohadt nő előre megmondta neki. Hat hónapja szerelt le a katonaságtól, s azt hitte, hogy ettől majd jobb lesz, mert ott folytonosan őt baszogatták. Mosta elégszer a sáros folyosókat, és a mosodában neki kellett a szaros gatyákat a gépbe tömnie, vele kotortatták ki a rácsok alól meg a lefolyókból azt a sok szappanos szórt. Ha meg nem húzott eléggé bele, akkor az edzője szidta a jó kurva édesanyját, ezt is, mindent el kellett tűrnie. Mégsem érezte még soha, hogy ilyen körmonfontan alázták volna meg. De hiába nézte, minden ajtó csukva volt, és a rohadt

nő sima arcán semmi nem változott meg. Akkor meg mitől érzem ezt a rohadt hideget a hátamon? Mint aki soha többé nem tud majd megszabadulni e moccsatlan szempártól. A fényes homlokára fölrajzolt neveltség szemöldökétől. A vérpiros gyöngyeitől, amelyek a nyakában, a fülében és a karján csörögtek. Ám hiába rettegett, szitkozódott és őzjögött magában, ha egyszer az asszonyság ezt is látta rajta, mindent látott, mert rajta mindenki mindent láthatott.

Ordítani szeretett volna, ordítani, ám olyannyira visszafogta, hogy szabályos vinnyogásba csuklott a torkán az ordítás. Amivel meglepte önmagát, nem tudott vele mit kezdeni. Egyszer csak csorogtak a szeméből a könnyei, a torkát pedig valami annyira elszorította, hogy még egyszer felvinnyogott. Teste megmeredt, lábát sem rázta már, hanem úgy állt ott az asszonyság asztalánál, mint akit lecövekeltek. A fejét pedig a nagy erőfeszítésben hol felvetette, hol meg lehorgadt, a mellére bukott. Bugyborékolva jött a sírás. Az arca is olyan kis helyes, gondolta a jegykezelőnő elég részvétlenül. De hát mit is csináljon egy ekkora síró gyerekkel. Mindenre el volt készülve. Arra is el volt készülve, hogy az új kabinos netán az esztét veszti, és meg találja támadni őt. Ebben a bejáratú ajtó melletti sarokban eléggé be volt szorítva, nem nagyon volt hová kitornie innen. A másodperc tört része alatt tett meg minden szükséges elővigyázatossági intézkedést. A folyosó végén meg úgyis ott vannak ezek az erős férfiak.

A cérnagombolyagot egy nejlonzacskóban tartotta, a zacskót az ölében. Ezt most kiemelte, s az ujjára feszített horgolóval együtt várakozóan az asztalra helyezte. Csak hogy a nagy, vastag ujjai között azért gyorsan kifordította a horgolótűt, s ez úgy meredt elő a vérpirosra festett körmei közül, mint valami veszélyes fegyver. Védekezni fog. Kisé előredőlt. Ha támad a fiatalember, akkor először is az asztalt fogja ráborítani. Kézenlétbe helyezte a lábát. De akár a szemét kiszúrom a kis disznójának, ha támad.

A folyosó végén a férfiak ebből mit sem vehettek észre. A bensőséges pillanatnak elég gyorsan vége lett, mert Ágost nem éppen gyöngéden eltolta őket magától. Ami közel sem jelentette, hogy azonnal sikerült volna az ölelésükből kibontakoznia.

Engedjétek már, mondta ingerülten. És nagyon kérem, ne fogdossatok. Utállak mindkettőtöket.

Ami a másik két férfi számára olyan volt, mint egy nem is remélt szerelmi vallozás. Felröhögtek, valósággal hörögtek az élvezettől. Diadal, melyet ünnepelni és élvezni kell.

Gyakran mondtak ki igaz dolgokat, csak hogy ne lehessen igazi foganatja. Vagy ellenkezőleg, úgy hazudtak, hogy jó átlászó legyen. Hans-Jürgen göcögve nevetgált, időtlenül, André pedig durván, túl hangosan. Elvezték, hogy a szavak tényleg egyáltalán nem azt fejezik ki, amit jelentenek, s így rejtett értelmükkel megerősítik titkos párbeszédüket. Ágostnak viszont az volt a célja, hogy a titkos dialógus nyelvén állítsa le őket. Volt itt egy zárt terület, amelyre egyikük sem, idegen nem léphetett. Ágost is élvezte a helyzetet, a játékot élvezte. Hans-Jürgen időtlenül göcögő kacagásai, André erőszakos hahotázása, ezek az idegen füleknek bizonyára kellemetlen kamaszhangok a legkevésbé sem voltak ellenére. Bántó túlzásuknak az volt ugyanis a jelentése, hogy veszik a lapjait. Vagy legalábbis úgy tesznek, mintha vennék. Még ha nem sikerül is azonnal a hurokból kibújni, jó úton halad.

Ha nem akartak óvatlanul rálépni e zárt területre, akkor a saját nyelvükön majd nem minden az ellenkezőjét jelentette annak, amit normálisan jelenthetett. Még soha nem léptek rá. Nő sem volt, aki ide beléphetett volna.

Ha sikerül a hurokból tényleg kibújni, ha titkos családja sem foghatja vissza többé

semmitől, akkor szabad ember. Végre egyedül marad, zuhanni fog. Ők pedig oly nagyvonalú és nemes gondolkodású férfiak, akik ösztönösen eddig is mindent megtettek e baleset elhárításának érdekében, arra azonban nem vetemednek, hogy önpusztító szabadságában bárkit szándékosan korlátozzanak. Ellenkezőleg, saját jól felfogott érdekükben engedélyezik, s még ezt is élvezik. Rátesszik a nihil obstat vérpíros pecsétjét. Legyen. A létezésnek tényleg semmiféle kézzelfogható értelme nincs. Tegye. Bármit bárki megtehet.

S mivel mindez ilyen élesen vetődött fel közöttük, Ágost végül is a határán állt annak, hogy beszéljen. Ez lett volna a másik megoldás, amely mégiscsak értelmet ad, legalább bizonyos dolgoknak, rövid határidőre. Ingerültségének az adott hitelt, hogy a saját valódi tehetetlenségére utalt vele. Nem volt elég ereje, nem volt elég humora a saját nihiljébe bepillantani, holott ő volt közülük az egyetlen, aki nem ápolt magában semmiféle elképzelést valamilyen szép jövőről.

Az egyszerűsítés érdekében a saját beszédképtelenségétől kellett volna megszabadulnia. Azt sem állíthatta, hogy ne lenne nyelve a beszédhez, hiszen az egész nyomorú dolog minden bonyodalmával együtt sem volt annyira komplikált, hogy ne lehetett volna értelmesen megnevezni. Fiúk, mondhatta volna könnyedén, az a nagy büdös helyzet állt elő, hogy hónapok óta tökéletesen örömtelen az életem. Ezt azonban nem mondhatta ki, nem könnyíthetett így a rettenetes gondjain, mert ezek a döggeszélyűk jól tudták, hogy nem impotens, s csupán azért kívánja a figyelmüket elterelni, mert még ennél is nagyobb, ennél is megoldhatatlanabb gondokkal küszködik. Azért szeretett volna nagyot mondani, ami részben igaz lehetett volna, nehogy önkéntelenül a zárt területre sodródjanak, s ott megláthassák egymás valódi ábrázatát. Vagy mondhatott volna mást. Fiúk, az a baj, hogy megint szerelmes lettem. Ezt a mondatot valamivel könnyebben ki lehetett volna mondani, valójában azonban jóval veszélyesebb területekre sodorhatta volna őket, mint az előbbi kijelentése. Hiszen ezek a döggeszélyűk jól tudták, hogy nem szerelmes, mint ahogy soha nem volt, nem lesz szerelmes, hanem valamit már megint nagyon meg akar oldani, ő is tudta, hogy menekül. Legalább lenne impotens, ha egyszer már az élete ilyen végtelenül vigasztalan és örömtelen.

Ebben a pillanatban rettenetes kiáltást, csörömpölést lehetett valahonnan hallani, s ezzel hármuk bensőséges kis történetének hirtelen vége lett.

Valaki elvágódott, vagy ütötték, puffant és dőndült egy test, bár az ablak talán még előbb betört. Valami ugyanakkor fölborult, és nagyot csattant a kövön. Egy női hang segítségért kiáltozott.

Hans-Jürgen azonnal felugrott, testüknek verődött, s valószínűleg a rémület hatására letépte nyakáról a törülközőt, de mire mindhárman odanéztek, és túl az első meglepettségükön már láttak is, csupán a folyosó fenyegető nyugalalmát találták.

Felborult asztal, testet a nedvesen csillogó sárga kerámián.

Valósággal visítózott a törött ablakon beszökő szél.

Mi történt, Rózsika, kiáltotta át Hans-Jürgen a jegykezelőnőnek, aki úgy állt a fölborult asztal felmeredő lábai között áthajolva, mint aki éppen leterítette ezt a másik embert, s hirtelenében nem tud vele mit kezdeni.

Talán megölte.

Igaz, arra készült föl, hogy védekezzen, nekifeszítette a keresztrúdnak a vaskos lábát, de végül is nem kellett védekeznie. Meglepettségében és főként ijedelmében döntötte föl az asztalt. A segítségére akart sietni ennek a szerencsétlennek. Láta, hogy sápad, s amikor megint csak föl nézett, akkor a kifordult szemét is látta, illetve csak a sze-

me fehérjét, ami elég ijesztő. Valahová elfordultak a szemgolyók. De nem gondolt, akkor sem gondolt semmire. Pedig látta, hogy a fiatalember kissé elnyílt ajkán habos lesz a nyál. És valami rettentőt kiált, mintha valamit mondana, kérdeznie kéne; s ebbe a kiáltásba aztán az egész zuhanó testét, mert oly nehéz, olyan nehéz kimondania, akárha belefeszítenék.

Ágost közömbös maradt, mint aki éppen csak látja. André éles vonásaira azonban kiült a gyermeki meglepettség, s főleg a rettenet, hogy mindehhez netán neki is valami köze lehetne.

Hans-Jürgen volt, aki legelőbb fölmérte és megértette a helyzetet.

Verdammt, schon wieder, mondta csöndesen és bosszúsan inkább csak magának, miközben villámgyors mozdulattal fölkapta a padról André testápoló krémjének lapos, rózsaszín flakonját, és a másik kettőt félretolva nekilódult. Egymás között máskor is beszéltek idegen nyelveken, de ez a furcsa kis megjegyzés más volt; inkább valami régi, ami éppenséggel az idő mélyéről visszatér. Óriás léptekkel szaladt, s még az egyik papucsát is elhagyta közben. Ordított. Valami puhát adjanak, Rózsika. Adja a párnáját, a szetterét, valamit. Ezt olyan természetességgel követelte, mint aki jártas az ilyen dolgokban. A nő tudatán azonban nem tudott áthatolni az ordítása, holott ezekért a tárgyakért csak hátra kellett volna nyúlania. Nem értette, hogy milyen párna, miféle szetter lehetne, s vajon minek, ha egyszer elvérzik egy ember. Ott állt az asztal fölött, mint valami bálvány. A földön heverő test pedig mintha nyomban föl akarna ugrani, ívben fölfeszült. A feje alól folyt a vér. Lassan terjedt a sárga kerámia vizes bordáiban. Az asszonyt a vér látványa tartotta fogva.

Ömlik a vér, mondta csaknem áhítatosan és csöndesen.

Hans-Jürgennek futás közben jutott eszébe, hogy hiszen még le sem vetette a fürdőnadrágját. Így aztán mire hozzájuk ért a rózsaszín flakont a kezében szorongatva, kibújt a kék fürdőköpenyéből. A folyosó, a visító szél, a futó léptei, akárha mindez már megtörtént volna, s nem is csak egyszer.

Ömlik a vér, mondta az asszony másodszor is, még mindig csöndesen.

Ne beszéljen már annyit, a párnáját adja, Rózsika, vetette oda, és letérdelt a követzen heverő test elé.

Látta, hogy a hézagtalanul összehérséledett fogak kivicsorítanak a kissé felhúzódot habzó ajak mögül. Akár szétharapta már a nyelvét, akár nem, többé nem lehet beférkőzni közéjük semmivel. Egy pillanatig sem késlekedhetett. Egyszerűen kiejtette a kezéből a fölöslegessé lett flakont, s két karjával, mintha csak gyöngéden alákarolna, betúrta, begyömöszölte kék köpenyét az ívesen fölmeredő test alá. A hohlenwaldecki internátus földszinti zuhanyozójában tett utoljára hasonlót. A párnára várt. Az ismeretlen test tónusos görcse ekkor fölengedett. Olyan volt, mintha a puha köpenyén lazulna el, ami természetesen közel sem jelentette azt, hogy a rohamnak vége.

Ömlik a vér a fejből, ismételte az asszony immár hangosabban.

Hans-Jürgen a fiatalember kifordult szemére, fehéren habos ajkára, a görcsök ütemére figyelt, ám közben azt is érezte, hogy miként fog ennek az asszonynak a moccanatlanná merevedett testéből kiáradni rá a rettenetes hisztériája. Érezte, hogy rögtön előnti, s nem is tévedett.

Jaj, istenkém, sikította az asszony magából kikelve, csináljon már valamit vele. Ömlik a vér a fejből. Nem látja, hogy folyik, ott folyik, rikácsolta. Ömlik a vér a fejből.

Mire Hans-Jürgen elég lassan megfordult, fölpillantott rá, s szinte fáradtan vála-

szolt. Hát persze hogy látom, mindent látok, Rózsikám. Aztán akkorát bődült, hogy az asszony hatalmas teste belereszketett. Csinálja a dolgát. Adja azt a kurva párnát.

Ettől aztán legalább fölfogta, hogy mit kell tennie.

Adta a párnát a székéről, a vastag, kézzel kötött kardigánját is nyújtotta, de azonnal méltatlankodott, hogy akármi történjék, vele Hans-Jürgen így nem beszélhet. Mert valójában úgy értette, mintha a férfi őt kurvázta volna le.

Well, mondta erre a folyosó végén André a megkönnyebbüléstől nevetve, ha nem tévedek, akkor ez egy kiadós epilepszia.

S mielőtt mindketten sarkon fordultak, úgy néztek még egymásra, mint a tapasztalt diplomaták, amikor nemcsak fölmérik a hadviselés okozta pusztításokat, hanem elhárítják a következményeit. Andrénak nagyon gyorsan el kellett könyvelnie a vereségét. Ágostnak viszont a váratlan szerencséje fölött érzett olcsó öröme kellett úrrá lennie. Ott csillogott mélyen ülő szemében.

Mivel minden további nélkül úrrá is lett rajta, mert tényleg nem esett neheze, hogy ne hivalkodjék semmivel, még jobban megörült, ettől pedig visszatért szemének régi fénye. Aminek André is csak örülhetett. Hiszen akkor a véletlen esemény miatt mégis megúszták, és nem lesz belőle háromhetes depresszió. Bólintott rá egy kicsit, ami egyrészt elismerést jelentett, meg azt is bejelentette vele, hogy a dolgot legfeljebb elnapolják, ám részletes vallomás nélkül Ágost biztosan nem ússza meg.

Ezzel el is engedték egymás tekintetét. André visszavonult a kabinjába, hogy felöltözzön végre. Ha Waldeck így elrendezi, akkor ő minek fárassza magát egy vadidegen ember epilepsziás rohamával. Ágost pedig a kabinos sötét fülkéjébe ment, mert jobbnak látta, ha gyorsan átszól a fürdőkörházba valamilyen orvosért. Az új kabinos epilepsziás rohama nem rázta meg különösebben, de Hans-Jürgennek szívesen segédkezett, szerette látni, amint Hans-Jürgen önzetlenül és ösztönösen mindig mások rendelkezésére áll. Belőle ez a készség teljesen hiányzott. A falra rajszögezve talált egy elrongyolódott listát a házi vonalak többszörösen átírt számaival. Ott állt, hogy ügyeletes orvos, de a számot nem lehetett kivenni. A pokolba kívánta az egész országot a komolytalanul feltűzködött céduláival. A telefonban sem volt vonal, ütögethette a villát.

Az üres földszinti folyosó közben hirtelen megélénkült, megtelt olyan emberekkel, akik az ijesztő hangok hallatán jöttek elő és futottak össze. Félig öltözött fürdővendégek és a személyzet kétségbeesett, tehetetlen tagjai. Egy idősebb kabinos, akinek a koponyáján szörnyű háborús sérülés, két fényes horpadás éktelenkedett, a két fiatalabb nő a ruhatárból, akik szívesen gyámoltották volna ezt a csinos fiatalembert, csak hogy a Rózsika orra alá némi borsot törjenek, no és a hullámosított hajú úszómester, egy kis sé már megroggyant, ideges szépfiú, akinek ebben az órában nem akadt egyetlen tanítványa sem. Mindenki mondta a magáét, mindenki összefüggéstelenül kiáltozott és kérdezett, mintha nem látnák, hogy mi történik, Rózsika pedig egyre hangosabban méltatlankodott. A roham a tónusos szakaszból a klónusos szakaszba lépett, ami azt jelenté, hogy a kövezeten heverő test gyors egymásutánban hol elernyed, hol megfeszült, arcát pedig mintha összegyúrta volna egy szörnyű kéz. A vér szépen terjedt tovább a sárga kerámia bordáiban, ám csak Hans-Jürgen vette észre, hogy egyre vizesebben.

A párna pedig még meleg volt a méltatlankodó asszony nagy fenekétől. Kivárta, míg ernyed a tehetetlen test, s akkor be tudta lökni a párnát a fej és a kő közé. Amint megemelte ezt a kőmerev fejet, vastag vérbe nyúlt, s úgy érezte, mintha bele is csúszna az ujjá a nyitott sebbe. A fejbőr telve van hajszálerekkel, s amilyen bőségesen fakad ki a vér, oly gyorsan apad el. Legalábbis reménykedett, hogy nem súlyos a fejsérülés.

A tónusos és a klónusos görcsök mindenesetre egyre hevesebben váltakoztak, amitől a fiatalember nyakának feszítő izmai ellazultak, s ezért az ellentétesen rángatózó test valósággal dobálta az élettelen fejet a piros párnán. Figyelt, várta, s adódott is egy alkalmas kis pillanat, amikor a rózsaszín flakont mégiscsak sikerült ügyesen belöknie a fogak közé. Közben mintha egyre hangosabbá vált volna a fejük fölött az értelmetlen kiáltozás.

Ráadásul újabb vendégek érkeztek, s épp a legrosszabb pillanatokban. A földön küszködő test, az előtte térdeplő férfi hosszú lába, a felfordult asztal és a mindezek fölött hangosan méltatlankodó természetes asszonyosság miatt éppen csak be tudtak lépni, illetve ketten kint rekedtek. Két rémült kamasz lány, akik kíváncsian néztek be a kissé mindig párás szelfogón.

(Folytatása következik.)

Jules Laforgue

VIDÉKI HOLD SIRÁMA

Oh szépséges Hold, te kitelve
Kövér vagy, mint a jószerencse.

Takarodó üt messzi zajt,
Hivatalnok úr hazatart.

Szemből szól egy zongora hangja.
A téren oson át a macska.

A vidék már elszenderül.
Egy akkord még végezetül,

S ablak zárul a zeneszóra.
Ekkortájt hány lehet az óra?

Csendes hold és táj, néptelen.
Mondjuk azt erre: Úgy legyen?

Beh műkedvelő vagy te, Hold, oh,
Te minden égaljon hasonló,

Láttad tegnap a Missourit
És Párizs város sáncait,